

“Yolu Trabzon’dan Geçen Sanatçılar”

TAMEV, Trabzon Araştırmaları Merkezi Vakfı

“Yolu Trabzon’dan Geçen Sanatçılar “

Seçici Kurul

Süleyman Saim Tekcan
Kemal İskender
Nedret Sekban
Veysel Günay
Mustafa Ata
Aydın Ayan

Sergi Koordinasyonu

TAMEV, Trabzon Araştırmaları Merkezi Vakfı

Sergi Halkla İlişkiler

Meral Bostancı

Metin

Bülent Baş, Aydın Ayan, Kemal İskender

Grafik Tasarım

Bahar Susur Akay

Fotoğraflar

Artür Büyüktařçıyan
Bu katalogtaki bazı fotoğraflar sanatçılar tarafından sağlanmıştır.

Renk Ayrımı, Baskı ve Cilt

PROMAT
Basım Yayın San. ve Tic. A.ř. Sanayi Mh. 1673. Sk. No:34
34510 Esenyurt, İstanbul
Tel: +90 212 622 63 63 Faks: +90 212 605 07 98
www.promat.com.tr

Kurumsal Katkı: Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Yardımlaşma Vakfı Ankara

İSTANBUL, ŐUBAT 2013

Bu katalog, TAMEV, Trabzon Araştırmaları Merkezi Vakfı tarafından 13 Őubat-28 Őubat 2013 tarihleri arasında Mustafa Kemal Merkezi - Beşiktaş Çağdaş’da açılan “Yolu Trabzon’dan Geçen Sanatçılar” Sergisi dolayısıyla basılmıştır.

TAMEV, Trabzon Araştırmaları Merkezi Vakfı
Baėdat Caddesi, No: 483/10 Çatalçeřme, Suadiye, 34744 İstanbul
T: 0216 362 35 55 www.tamev.org tamev@tamev.org

ISBN 978-975-7871-35-4

İçindekiler

Sunuş Necmettin Karaduman	5	Serap Murathan Eyrenci	148
Trabzon sanat hayatının tarihsel izlerine bir bakış Bülent Baş	6	Adil Ocak	152
Yolu Trabzon'dan geçener Aydın Ayan	8	Azmi Sekban	154
Karadenizlinin toplumsal genetiği Kemal İskender	15	Rasim Çubukçu	158
Hamit Görele	16	Tunç Tanışık	162
Zeki Kocamemi	20	Aydın Ayan	166
Mahmut Cüda	24	Meher Bayramoğlu	170
Bedri Rahmi Eyüboğlu	28	Nedret Sekban	172
Kayıhan Keskinok	32	Osman Altıntaş	176
Orhan Peker	36	Ümran Bulut	180
Hamiye çolakoğlu	40	Tayfun Pirselimolu	184
Osman Akbay	42	Ömer Burhanoğlu	188
Mustafa Hikmet Malkoç	46	Alaybey Karoğlu	192
Mustafa Ayaz	50	Gönül Nuhoğlu	196
Ali Candaş	54	Mustafa Salim Aktuğ	200
Burhan Uygur	58	Kadir Şişginoğlu	204
Süleyman Saim Tekcan	62	Orhan İlyas	206
Asım İşler	66	Adil Salih	210
Yusuf Katipoğlu	70	Şafak Eyüboğlu	214
Alaettin Aksoy	74	Elvan Tekcan	218
Haydar Durmuş	78	Güler Genç Erol	222
Atilla Atar	82	Raif Kalyoncu	224
Ceyhan Murathanoğlu	86	Ertan Kadioğlu	226
Mehmet Özer	90	Hakan Esmer	228
Mustafa Ata	94	Mustafa Orkun Müftüoğlu	232
Muzaffer Akyol	98	Koray Keküllüoğlu	236
Ahmet Kalkan	102	Ercan Ayçiçek	240
İbrahim örs	106	Aşan Cora	242
Saldıran Özmen	110	Necati Setdi Ferahoğlu	244
Abit Güner	114	Selmanur M. Aktaş	246
Hanefi Yeter	118	Murat Ilgın	248
Osman Zeki Demirkale	122	Hakan Aksu	252
Veysel Günay	126	Mehmet Hacifettahoğlu	254
Hüsnü Koldaş	130	Serdar Yılmaz	256
Kemal İskender	132	Esra Şatıroğlu	258
Sali Turan	136	Kerem Can Özmen	262
Mustafa Sekban	140	Burcu Ayan Ergen	264
Şenol Yoroğlu	144	Çiğdem Menteşoğlu	268
		Hayri Ağan	270
		Gamze Duman	274
		Gaye Su Akyol	276

Sanatçılarımızla Gurur Duyuyoruz...

Bir kente tutkun olmakla, doğup büyüdüğümüz kente tutkun olmakla hep övünç duyarız.

Trabzon tutkunları da böyledir.

Kimimiz şiir yazarak ona güzelleme döktürürüz.

Kimimiz gezilecek görülecek yerlerini tanıtır, fotoğraflarla güzelliklerini belgeler, kimimiz tarihsel değerlerini öne çıkaracak işlere imza atar.

Bazılarımız da kendi duyarlıklarını tuvaline taşır.

Trabzonlu sanatçı, kente tablolarıyla daha bir derinlik katar.

Ne kadar övünsek yeridir. Trabzon'u yaşatanların, Trabzon'u yaşayanların özgürce yarattığı tablolar yüzlerce, binlerce rengi içerir.

Bedri Rahmi'lerin, Orhan Peker'lerin kentidir Trabzon.

Resim geleneği onların tabloları, atölyeleri, sergileriyle serpilip büyümüştür.

Ne mutlu bu geleneğin mirasçısı olanlara...

"Yolu Trabzon'dan Geçen Sanatçılar Sergisi" Trabzonlu ressamlar ile Trabzon'u yaşayan ressamların, serbest temaları işledikleri bir başlangıç girişimidir.

Gelecek yıllarda daha oylumlu, daha katılımlı sergiler düzenlemek hedefimiz.

Bu vesileyle TAMEV olarak, yaptıkları katkılar ve hizmetler nedeniyle, Beşiktaş Belediye Başkanlığı'na ve bu sergi için oluşturulan Danışma Kurulu'na şükranlarımızı sunuyoruz.

Necmettin Karaduman
TAMEV Yönetim Kurulu Başkanı

Trabzon Sanat Hayatının Tarihsel İzlerine Bir Bakış

İstanbul'un 1204 yılında Katolikler tarafından işgali üzerine, Bizans Hanedanlık ailelerinden Komnenoslar, İmparatorluğun devamını tesis etmek amacıyla Trabzon'a gelip yerleşirler. Trabzon'u seçmeleri elbette ekonomik, siyasi ve stratejik nedenlere dayanıyordu. Sanata ve kültüre önem veren Komnenoslar, İstanbul egemenlikleri esnasında, halen ayakta duran birçok mimari ve sanat eserinin oluşturulmasında rol oynamışlardır.

Bizans hazinesi, saray bürokrasisi, entelektüel birikimiyle Trabzon'a yerleşen Komnenoslar, burada kurdukları devleti, Roma İmparatorluğu'nun devamı (Bizans'ın gerçek varisleri) olarak ilan ettiler. Yerleştikleri bölgeyi yakından tanımak ve yerli halkla daha iyi ilişkiler kurmak için etnografik araştırmaların yanında din ve dil çalışmaları yaptılar. İmparatorluk dini olan Ortodoksluğu daha etkin kılmak için, Sn. Eugunues'i imparatorluk başkentinin koruyucu azizi ilan ettiler ve adına gösterişli bir ibadethane yaptılar. Ardından şehrin birkaç kilometre dışında, İstanbul'dakine rakip olacak yeni bir Ayasofya Kilisesi inşa ettiler.

Trabzon Komnenos İmparatorluğu'nun etnik kökenini, tarihteki etkisini ve rolünü bir kenara bırakırsak, 250 yıla yakın süren egemenlikleri döneminde Trabzon'u, Anadolu'nun nadir başkentlerinden biri haline getirmişler, kültür ve sanat hayatına önemli katkılar sağlamışlardır. Bunun etkisinden olmalı ki Osmanlı İmparatorluğu, en önemli iki sultanını bu birikimin ortasında Trabzon'da yetiştirmiştir. (Gerek Yavuz Sultan Selim'in gerek Kanuni'nin edebiyatçı tarafları bilinmektedir. Kanuni'nin zanaatkâr tarafının Trabzon'da bir kuyumcu ustası yanında aldığı çıraklık eğitiminden geldiği ise pek bilinmemektedir.)

Kommenoslardan kalan mimari eserler halen ayakta. Bu yapıtlardaki resim, heykel, kabartma ve mozaiklerden anlıyoruz ki, bu dönemin, Trabzon kültür ve sanat hayatına etkisi olmuştur. Nitekim 14. yüzyıl ve sonrasına ait olan Sümela freskolarının yerel sanatçılar tarafından yapıldığı kayıtlarda yer almaktadır.

Trabzon, uzun bir tarihsel süreç boyunca coğrafyanın ona sağladığı imkânlarla, Kafkasların, İran'ın ve Doğu Anadolu'nun dünyaya açılan ulaşım, ticaret ve kültür kapısı olmuştur. Sanayi devriminin devamında, Süveyş Kanalı'nın açılışına kadar, Osmanlı'nın en önemli liman şehirlerinden biri haline gelmiştir. Deniz ticareti ve ulaşımı, doğu ve batı arasındaki alışverişin yarattığı imkânların yanı sıra eğitim ve kültür hayatına da etkileri olmuş, bu dönemde Trabzon, Karadeniz'in modern bir şehri olarak dikkati çekmiştir.

Osmanlı'da çağdaşlaşma çabalarının ilk adımlarını burada da görüyoruz. Gelişen dünyanın koşullarına ayak uydurmak maksadıyla, medrese ve manastır eğitimi yerine, çağdaş ve bilimsel eğitim kurumlarının kurulması 19. yüzyılın sonlarına doğru başlar. Köylerdeki okullaşma faaliyetleri 1887 yılında, o günün Osmanlı sınırları içindeki en önemli eğitim kurumlarından biri olan Trabzon İdadisi'nin açılmasıyla devam eder.

Üstelik bu girişimin arkasında ciddi bir halk desteği vardır. Devamında başta azınlık kolejleri olmak üzere, kente dışarıdan gelmiş yabancılar için açılan kolejler de çağdaş eğitimde yeni imkânlar sağlamıştır.

Modern eğitime dönük istek, 50'li yılların ortalarına doğru Trabzonluları yeniden harekete geçirmiş, çağdaş eğitim imkânlarının en iyisine sahip olma konusundaki ciddi uğraşlar sonunda Türkiye'nin üçüncü üniversite şehri olma ünvanını, elde etmiştir.

1876 Kanuni Esasi'nin ilanının ve 1908 Devrimi'nin Trabzon'da nasıl bir bayram havası içinde kutlandığı biliniyor. Arkasından İttihat ve Terakki'nin milli burjuvazi, milli ekonomi ve milli müteşebbis yaratma politikasının pilot bölgelerinden biri olur Trabzon. Osmanlı hükümetinin o günkü tercihi, Trabzon'un o tarihlerde sahip olduğu potansiyel bakımından uyarıcıdır. Özellikle girişimci yaratma konusunun altını çizmek gerekir. Kentte girişimci yaratmanın zemini vardır.

Sebepleri ve nasıl olduğu ayrı bir konu olmakla birlikte, 18-19. yüzyıllarda feodal toprak ağalığı esas olarak tasfiye edilmiştir. Topraklar genel olarak dengeli bir şekilde dağılmıştır. Toprak mülkiyetinde eşitliğin önemli ölçüde geldiği söylenmelidir. Ağalık ve derebeylik kurumları ortadan kalkmıştır. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Cumhuriyet devrimlerinin uygulanması için uygun bir zemin oluşmuştur. Karadenizli, var gücüyle katıldığı Kurtuluş Savaşı'nın ardından kendini yeni devletin eşit bir yurttaşı olarak görmeye başlamıştır.

Cumhuriyet'in hemen arkasından iyice serpiyen eğitim ve kültür kurumlarıyla modern Trabzon, köylülerinin gözünde içi kalaylı kazan, ışıklı ve gurur verici bir şehir olmuştur. Adına Türküler yakılır. Artan nüfus, yetersiz tarım arazileri, eli ekmek tutanı gurbete, gençleri ise Cumhuriyet'in aydın yetiştiren eğitim kurumlarına yöneltir. Trabzon, köylülerini aydınlatan, eğiten ışıklı bir şehirdir. Köy hayatının imkânlarıyla yetinmeyenler, önce Trabzon'a, oradan da başka şehirlere çıkıp ulusal birliğin içine katılmaya, ulusal kültüre ve sanata katkılarını sunmaya hazır hale gelirler.

Sık değişkenlik gösteren iklim ve topografyada, zor coğrafyada, bir o tepeye bir bu tepeye kondurulmuş ufak evleriyle yaşayan Trabzonlunun yaşamı zaten sanatkârane değil midir?

Tarihsel birikim önemlidir. Mücadele etmek zorunda kaldığı doğadan öğrendikleri de önemlidir. Ama yalnızca bunlar, başarılı insan tiplerinin ortaya çıkmasına yetmez. Trabzon insanının, işadınının, bilim adamınının, sanat, kültür ve spor adamının başarısının sırrını anlamak zor değil. Trabzon, Cumhuriyet mayasının tutması için her türlü ortama ve koşula sahipti. Her şeyden önce kendi başına yurttaş olmak gerekliydi. Kendi alanlarında başarılı, üretken insanlar, deneyimlerini bilimin yolundan ilerleyerek geliştirebilirler. Cumhuriyet bunu sağladı.

Çağdaş Türk resim sanatının seçkin örneklerini sunan "Yolu Trabzon'dan Geçen Sanatçılar Sergisi" 150 yıl önce başlayan Türk çağdaşlaşma hareketinin, Cumhuriyet'le hız kazanması sonucu, ilk kuşak sanatçıları Zeki Kocamemi ve Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi önemli öncülerinin açtığı yoldan emin adımlarla ilerlediğinin, son yıllara damgasını vuracak göstergesidir.

Bülent BAŞ

Yolu Trabzon'dan Geçenler

Çağdaş Türk resim ve heykel sanatının çıkış noktasını taş çatlasa Tanzimat Dönemi'ne dek geriye götürebiliriz. Ondan önce resim adına yapılanlar el yazması kitapların sayfalarını süsleyen ve en kabadayısı kitap sayfalarının boyutlarında olan minyatürlerdir. Minyatür deyince aklınıza herkesin ulaşabileceği Devlet-i Ali Osman'ın her yöresinde üretilebilen ve geniş kitlenin istem-sunum olgusuyla bağlantılı bir resim türü gelmesin. El yazması kitaplar da, bu kitapların içinde yer alan minyatürler de devletin ileri gelenlerinin; padişah, sadrazam, vezirler ve benzeri üst kademe yöneticilerin yaşadıkları ve kendi ilgi alanlarıyla bağlantılı bir kültürel çevre yarattıkları, payitahtın bulunduğu (Edirne, İstanbul gibi) sayılı kentlerdekinakkaşhanelerde (resimatölyeleri) üretilmekteydi. Her ne olmuş ve nasıl olmuşsa (somut gerekçe ve dayanakları başlıbaşına bir yazı konusudur) 18. yüzyılın ortalarında ivme kazanan Batı'ya dönük ilgi, özellikle de 19. yüzyılın ortalarından sonra yağlıboya ile genellikle tuval üzerine yapılan, Batı'da daha önce çok başarılı örneklerine rastlanan bir resim türünün Osmanlı'da da ilgi görmesini sağladı. Önce saray çevresinden figürsüz görünüş (manzara) resimlerinin yoğunlukta olduğu çalışmalar yapılırken, zaman içinde buna, iç mekân (enteriyör), ölüdoğa (natürmort), portre ve insan figürlü kompozisyonlar ile son olarak da "çıplak" (nü) izlekli (temalı) resimler eklendi.

Cumhuriyet kurulana dek sanatın neredeyse tek merkezi konumundaki İstanbul'la sınırlı olan resim üretimi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurtuluş yılları sonrasındaki "kuruluş" yıllarında, önce genç Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti olan Ankara'ya ve daha sonra da daha başka kentlere yayıldı.

Bu yaygınlaşma sürecindeki resim üretim merkezlerinden en önde geleni olmasa da ressam yetişmesi için özel bir gizil gücü olduğu tartışılmaz bir gerçek olan Doğu Karadeniz Bölgesi, özellikle de Trabzon ili, Türk resim sanatı içinde üzerinde önemle durulmaya, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel dayanakları enikonu araştırılmaya değer ayrıcalıklı bir nitelik kazandı.

Doğu Karadeniz ve Trabzon deyince akla birçok ressam, az sayıda heykeltıraş gelir. Ülkemizdeki heykeltıraşların çoğu Akdeniz doğumludur. Akdeniz'in Ege'yle birlikte milattan öncesindeki heykel üretimi açısından Anadolu uygarlıklarının en verimli bölgelerinden biri olması nedeniyle bu anlaşılabilir bir durumdur. Ressamlar ise İstanbul, Ankara, İzmir gibi nüfus yoğunluğu fazla olan büyük iller dışta bırakılırsa genel olarak Doğu Karadeniz Bölgesi, özel olarak da Trabzon ili kökenlidir. Bu durumun kaynağında var olan temel etkenin ne olduğu sorusuna verilebilecek hemen anlaşılabilir net bir yanıt ben bulamıyorum; bugüne dek bu konuya açıklık getirmiş bir araştırmacıya da rastlamadım. Bu da yine başlı başına bir araştırma konusu olsa gerek.

Trabzon ve ressam deyince ilk akla gelen isim Bedri Rahmi Eyüboğlu'dur. Öyleyse Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Trabzon'a ilişkin bir şiiriyle başlayalım.

TRABZON DEYİNCE

Trabzon deyince aklıma bir salkım kareymiş gelir

Bahçeler dolusu zindan yeşili

İçin için kandil kandil ballanır

Kandiller içinde bir kandil yanar

Bir kız deli gibi koşmaya başlar

Yanaklarında Amoftaların alı

Dudaklarında kareymişlerin moru

Göğsünde... elinin körü
Trabzon deyince aklıma Faroz gelir
Kara kara kazanlar hatırlarım dizi dizi
Kurşun gibi ağır bir balık yağı kokusu
Kırar kolunuzu kanadınızı
Hantal bir bulut güç bela havalanır
Bulutun içinde yüzlerce yunus ağır ağır
Yarım kalmış bir deniz türküsünü
Deniz dibi yeşilini katran morunu
Gök mavisine katmaktadır
Sonra ağır başlı zinosların bembeyaz uğultusu
Dünyanın bütün denizlerinde yetim yapayalnız
Dünyanın her yerinde beyaz sesiz sevimli
Martıya zinos derdik değil mi?

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Bilindiği gibi; büyük uygarlıklar sosyo-ekonomik, kültürel, tarihsel ve coğrafi nedenlere bağlı olarak çoğunlukla suyun bulunduğu yerlerde doğmuş; büyük kentler suyun ve ana yolların denize kavuştuğu yörelerde kurulmuştur. Bu bağlamda hem bir liman kenti, hem de İpek Yolu üzerinde olması nedeniyle Trabzon kenti, tarihin her döneminde önemini koruyabilmiş ve uygarlık sahnesinde yer alabilmiş, kuruluş tarihi çok eski tarihlere dayanan bir kent olarak daima ilgi odağı olmuştur.

Ünlü komutan ve yazar Ksenofon *Anabasis*, (*Onbinlerin Dönüşü*) diye bilinen kitabında, İsa'dan Önce 4. yüzyılda Trabzon'dan ve Trabzon çevresinde yaşadıklarından şöyle söz eder:

“Doruğa ulaşan Yunanlılar bol erzak dolu birçok köyde konakladılar. Bu köylerde onları şaşırtan bir tek şeyle karşılaştılar: Birçok kovan vardı ve bu kovanlardaki peteklerden bal yiyen askerler kustular, ishal oldular ve içlerinden hiçbiri ayakta duramıyordu; az yiyenler kör kütük sarhoş olmuş insanlara, çok yiyenler azgın çılgınlara, hatta can çekişen insanlara benziyorlardı. Bu durumda birçoğu bir bozgun sonrasındaymış gibi yere serilmiş büyük bir umutsuzluk başlamıştı. Ertesi gün kimsenin ölmediği görüldü ve yaklaşık olarak bir gün önce başladığı saatte geçti. Üçüncü ve dördüncü gün müşhil almış gibi bitkin düşmüş halde ayaklandılar. Oradan iki günde yedi fersenk aşip deniz kıyısında Yunan şehri Trapezos'a ulaştılar.”

Söylemek bile fazla, bilenler, tanıyanlar, yaşamış olanlar, o yöre insanları bilirler; Trabzon deli bal tadındadır, gidenleri görenleri sarhoş eder. Onlar, yani Trabzonlular zaten her daim deli bal yemiş gibidirler. Karadeniz'in dalgalarına benzerler; esip üfürmeye, coşup oynamaya hazırdırlar. Bazı doğanın binbir rengine bürünürler, bazı coğrafyanın binbir engebesine uyum sağlarlar; kemeçe eşliğinde horonda coşarlar, iner çıkarlar, çıkar inerler. Yaşamla oyun oynarlar, oyun oynarken yaşarlar... Adına bazen “düz horon”, bazen “atlama”, bazen “sallama”, bazen “sıksara” derler. Şimdilerde ise “Trabzon kolbastısı”...

Horon'un en coşkulu yerindeydiler, birbirlerine baktılar, göz göze geldiler; göze geldiler. “Baharın oğlu Adonis, içine çam kokusu sinmiş kar sularından içiyordu. Gizemli bir sesle duraladı. Ses yere eğilmiş çam dalları arasından geliyordu. Yabani fındık ağaçlarından yapılmış sepetlerin koro halindeki ezgisi teke ayaklı Pan'ın kavalından çıkan sese karışıyordu. Bu, ormanın sesiydi. Adonis

kış uykusundan henüz uyanmış olmasa bu sesle neredeyse yeniden uykuya dalacaktı.

Pan'ın kavalından dökülen gizemli ses gittikçe azaldı. Sepetlerin ezgisi, sepetlerin üzerine bağlanan beşiklerin ninnisi kapladı ortalığı. Sesler görüntüye dönüştü. Doğanın renkli giysilerine sepetleri örten bohçaların renkleri eklendi. Kardelenler biraz daha boy attı, bohçalar bahar dallarına, çifn sarısına, orman güllerine dönüştü, Çoruh'tan Sakarya'ya dek bir fısıltı dolaşmaya başladı ormanda: "Adonis Karadeniz Bölgesi'nde doğmuş olmalı, Adonis Karadeniz Bölgesi'nde doğmuş olmalı, Adonis..."

-II-

Adonis ya da Hızır İlyas (Hidrellez), İhtar, Kibele ya da Amazonlar kraliçesi Karadeniz Bölgesi'nde, Trabzon'da doğmuş olmalı... Bu düşünce, yakıştırmaya dayalı bir fantezi olsa da Türkiye'deki ressamların oldukça kabarık sayıdaki bir kesiminin Trabzonlu olduğu ya da "yollarının Trabzon'dan geçtiği" bir gerçek.

Doğum yeri özgeçmişinde Görele olarak yazılsa da Bedri Rahmi Eyuboğlu'nun Trabzonlu olması gibi... Trabzonlu olmayıp Trabzon Sultanisi'nde resim öğretmenliği yapmış olan, "Yurt Gezileri" programı sırasında yolu Trabzon'dan geçen, ya da Trabzon doğumlu olmayıp da Trabzon Lisesi'nden mezun çok sayıda ressam var. Bunların çoğu Bedri Rahmi'nin açtığı yoldan derleyerek Cumhuriyet dönemi boyunca daha pek çok Karadenizli ya da Trabzonlu ressam gibi Türk resim sanatı içinde yerlerini almışlardır. Bunların arasında "deli bal yiyen"i de var, sessiz sedasız kozasını öreni de... Ancak ayırım yapmadan, tümünün, en gösterişsiz duranın ve en halim selim olanın bile yüreğinde fırtınalar, boranlar, karayeller estiği ayrı bir konu...

Karadenizli (sanatçı) sevgiyle, coşkuyla, aşkla, tutkuyla sarılır işine; hedeflediğine ulaşmadan rahat etmez, edemez. Horon oynarken de, doğayla boğuşurken de, sanatsal üretimde bulunurken de yaşadığı gibi yaratır, yarattığı gibi yaşar; tutkuyla...

Bilindiği gibi resim sanatı özel durumlar dışında tekil, bireysel bir üretimdir. Üretim süreci boyunca ressamın karışanı, görüşeni, yönlendireni genellikle olmaz. Ressam, bu süreçte dağlara, tepelere, çayırılara, bayırlara, tarlalara, meralara, ormanlara, yalçın kayalıklara serpiştirilmiş kiremit damlı ahşap evler gibi doğa koşullarına açık ve yapayalnızdır. Bu koşullarda yetişmiş her Karadenizli ressam ayrı bir birey, yani kendisinin efendisi olduğunun sonuna kadar farkındadır. Kendisinden başka yetke tanımaz; ne ağası, paşası vardır, ne de beyi... Karadeniz'in sarp ve varsıl doğasından ve özellikle de Trabzon'dan bu kadar çok sayıda ressamın sıyrılıp çıkmış olmasındaki belirleyici etken belki de bu noktada aranmalıdır:

Bu nedente Karadenizli, özellikle Trabzonlu sanatçıları düşündüğümde bu sanatçıların sayısal fazlalıkları ve ortaya koydukları işlerdeki özgün yaklaşımı onların bireyselliklerinin, çalışkanlıklarının, hedefe dönük kararlılıklarının ve ısrarcı tavırlarının, zaman zaman yanlış yapma pahasına "ben de varım, her koşulda kendimi var edebilirim" diyebilmelerinin, sarsılmaz özgüvenlerinin bir göstergesi ve sonucu olarak algılarım ben.

Evet gerçek ressam, has sanatçı, yaşamıyla ve ortaya koyduğu yapıt(lar)la "yalan" söylemeyen kişidir. "Yalan yaşam" ne kadar süre kendini kamufle edebilir, ne kadar gizleyebilir; böylesi bir yaşamla insanlar ne kadar süre aldatılabilir ki? Yaşamın da, sanatın da sahtesi kendisini er geç ele verir. Çünkü yaşam da sanat da "gerçek"ler üzerine kuruludur.

Bu bağlamda, eleğin üzerinde kalanlara baktığımızda Karadeniz'den ve Trabzon'dan çok sayıda sanatçının çıkmış olması, tutkuyla üretimde bulunmalarıyla, sahici yapıtlar ortaya koymalarıyla da açıklanabilir...

Örnekler öyle çok ki... Kimleri sayalım, önce kime değinelim?

Önce tabii ki Bedri Rahmi Eyuboğlu'na değinmeliyiz. Ama ondan önce de "Yolu Trabzon'dan

Geçenler” olmuş. İlk akla gelen isim: Zeki Kocamemi.

Burada has ressam ve has marangoz Zeki Kocamemi'nin özgeçmişinden söz edecek değiliz elbet. Trabzon Lisesi'ndeki resim öğretmenliğine değineceğiz kısaca.

Kocamemi, 1927 yılında Trabzon Lisesi'nin resim öğretmenliğine atanmış ve öğretmenlikte bir yılı doldurmadan istifasının verip, İstanbul'a dönmüş ama Trabzon'da bulunduğu kısa sürede bile anımsanmaya değer çalışmalar yapmıştır. Ders yılı sonunda öğrencilerin sahneye koydukları “Eşber” isimli oyuna yaptığı dekorla beğeni kazanmıştır.

Bunun da ötesinde, geleceğin ünlü ressamı Bedri Rahmi Eyüboğlu'nu dolaylı olarak etkilemiş ve belki de ressamlığı meslek olarak seçmesine farkında olmadan katkısı olmuştur.

“Yıl sonuna doğru çok genç bir resim öğretmeni geldi. İlk defa o aramızdan birisini model olarak yazı tahtasının önüne oturttu (...) Laboratuvar aletleri üstüne ihtisas yapan sınıf birincilerinde bir telaş, bir kıyamet, sormayın! Neresinden başlamalı, ağızdan mı, burnundan mı, kulaklarından mı, yalnız baş mı, bütün gövde mi? (...)

“Sınıfın o günkü halini hiç unutmam! (...)

“Eli cetvelsiz, dili yumuşak, konuşurken kızaran genç öğretmenimiz, bugün Akademimizin en kıymetli hocalarından Zeki Kocamemi'nin ta kendisi idi.”

Bedri Rahmi geçmişin değerlendirmesini yaparken Trabzon Lisesi'ndeki genç öğretmen Zeki Kocamemi'yi böyle anımsıyor.

Daha sonraki yıllarda “Yurt Gezileri Programı” çerçevesinde Mahmut Cüda'nın yolu Trabzon'a düşecek ve bugün Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu'nda yer alan “Trabzon Limanı” konulu resmini o yıllarda yapacaktır.

Kayıhan Keskinok ise gene 50'li yıllarda Trabzon Lisesi'ndeki öğretmenlik sürecinde öğrencilerin resmi meslek seçmelerinde yönlendirici bir işlev yüklenektir.

Hoş bir sada bırakarak sonsuzluğa yürüyen, isimleri Türk resim sanatı içinde yer almayanlar ise apayrı bir konudur.

Gene Karadenizli ve Trabzonlu ressamların ayırt edici özelliklerinden söz ederek sürdürüelim yazımızı. Bir orman köyünde, küçük bir kasabada, ya da kent merkezinde doğar, aş yerine boya yer, renk yer, biçim yer, varsa yoksa “işim” yani resim der, doymamışsa daha da çalışır, çabalar, devletin kuramadığı müzeyi kurar. Deli bal yiyeni, geçici sarhoşluğa sık sık yakalananı çoktur. “Veli”si de... Aklını ve yüreğini yaptığı işe koyup çalışan, üreten “veli” değil de nedir ki?... Hele bir de hem bağımlı bahçemi kurar; sirkemi, şarabımı hazırlar; sonra da herkesle birlikte içerim” diyen, müzesini kuran resamlara ve şairlere ne demeli? İsteyen veli desin, isteyen deli, isteyen deli deli tepeli... Baş göz üstüne!...

Türkiye'de başka hiçbir sanatçının gerçekleştiremediği projeleri düşleyip gerçekleştirerek boya resimden baskı resime, mozaikten beton rölyefe, yazma baskılardan seramiklere, gazete dergi yazılarından şiire, hocalığa dek pek çok alana el atıp da geriye coşkulu, lirik, yaşamdan ve düş gücünden beslenen sanatsal üretimler bırakarak tümünden yüzünün akıyla çıkan kim? Bir Trabzonlu: Bedri Rahmi Eyüboğlu.

İstanbul'da IMOĞA adıyla Türkiye'nin ilk ve tek Grafik Sanatlar Müzesi'ni kuran kim? Gene bir Trabzonlu; özgün baskı resim denince Türkiye'de ilk akla gelen isimlerden biri: Süleyman Saim Tekcan.

Devletin yapamadığını, ya da yapmadığını yapmayı kafasına koyan, göz nurunu, alın terini, el emeğini, yüreğini yaptığı işe, resminin ruhuna katık edip Ankara'da Türkiye'nin Resim Heykel Müzesi olarak tasarılanmış ilk müze binasını kendi resimlerini sergilemek için yaptıran kim? Gene bir Trabzonlu: Usta Ressam Mustafa Ayaz.

21. yüzyıl Türkiye'sinde çok çocuk doğurmanın erdeminden söz eden yöneticilerin ve çok zenginlerin düşünemediği ya da düşünüp de yapamadığını İstanbul'un Anadolu yakasında "Oyuncak Müzesi"ni kurarak gerçekleştiren kim? Gene bir Trabzonlu, üstelik bir şair: Sunay Akın.

"Ne öğrendimse Akademi'nin bahçesindeki manolya ağacından öğrendim," diyerek almış olduğu sanat eğitiminden fazlasını doğada ve kendi içinde bulduğunu söyleyen, bir güvercinin gözündeki pırıltıyı da, bir manda ya da bir Denizli horozunu da, Âşık Veysel ve sazını da, bir kumru ile bir kozalağı da, duvar dibine sığınmış "zavallı" bir fidanı da, Aliye Berger portresini de aynı ustalıklı ve duyarlılıkla resme dönüştürüp yaptıkları ve ürettikleriyle adını Türk resmi içinde büyük ustaya çıkaran Okran Peker de Trabzonlu...

Daha yirmili yaşlarının ikinci yarısında yaptığı "Kuşyemi Satıcısı", "Elektrik İşkencesi", "Büyük Nutkun Yorumu", "Ay Karanlık", "Bir Memleketin Simgesel Portresi" ve benzeri resimleriyle ünlenip adını *Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi'ne*, *Meydan Larousse'a*, *Das Bertelsman'a* yazdıran ressam Aydın Ayan nereli? O da Trabzonlu.

70'li yılların çalkantılı, çatışmalı Türkiye ortamını protest nitelikli anıtsal insan figürlü resimleriyle betimleyen ve daha sonraki "çiçekçi" ve "deniz" resimleriyle enginlere açılan ressam Nedret Sekban da Trabzonlu.

Figürcü ressamlar grubu içinde yer alan, "Niyetçi" konulu resimleri, öz portreli (otoportre) kompozisyonları ve özellikle sanat üzerine yazdığı yazılarıyla büyük ses getiren ressam Ali Kemal İskender nereli? O da Trabzonlu.

Az üreten, ancak yaptığı resimlerin çoğu başyapıt niteliği taşıyan ressam Alaettin Aksoy da Trabzonlu.

Boyasallık ve renk kullanımıyla Türk resmi içinde kendine özgü bir yer edinen usta ressam Ali Candaş da Trabzonlu.

İçine bir tutam Bedri Rahmi atölyesi havası kattıktan sonra Hundertwasser'ı Karadeniz'in doğasıyla sentezleyip yepyeni ve kendine özgü bir resimsel dünya kuran Yusuf Katipoğlu da...

Soyutlama dozu ağırlıklı, çarpıcı (expresive) ve dinamik figürleriyle Türk resmi içinde usta ressam ve "MATA" olarak markalaşan Mustafa Ata da Trabzonlu.

Yaşamın gözden kaçan ayrıntılarından yoğun bir resim işçiliğiyle beslenmiş fantastik yapıtlar üreten İbrahim Örs de...

Karadeniz doğasının organik formları benzeri kıvrak ve dinamik yapıdaki çizgileriyle "desen budur" dedirten Mehmet Özer de yolu Trabzon'dan geçenlerden.

"Hiçlik Üzerine Kurulan Boş Hayaller", "Ölü Şehrin Çiçekleri" konulu resimleriyle bezeyip şiirsel-anlatımcı bir yaklaşımla görselleştirip kendisinden sonraki kuşağı etkileme becerisi gösteren Burhan Uygur da...

Kendine özgü dünyasında yaşadığı gibi yaratan, lirik ve fantastik resimleriyle şiirsel ve renkli bir atmosfer kuran ressam Muzaffer Akyol da Trabzonlu.

Karadeniz'in mezralarından, yaylalarından esintilerle; mavi gökyüzünün, yeşil Karadeniz doğasının, beyaz karların ve bulutların rengidir deyip "mavi-yeşil-beyaz" ağırlıklı resimler yapan Uzakdoğu resmi yalnlığı ile "Frankofon"luğu ustalıklı uzlaştıran Veysel Günay da...

Kişiliği ve özgün baskı resimlerindeki ustalığıyla örnek bir kimlik sergileyen Atilla Atar da...

Önce çizdiği karikatürlerle, sonra "Sidikli Olimpiya", "İkarus'un Düşüşü" ve "Reverans" gibi resimleriyle çıkmış olduğu yolculuğu kavramsal bir boyuta taşıyıp, siyah kadife üçgen bir tuvale indirgenmiş "Güler Sabancı Portresi"yle sonuçlandıran ve yaptıklarıyla ses getirebilen Şenol Yoroğlu da...

Seramik eğitimi alarak çıkmış olduğu sanat yolculuğunu daha sonra Orhan Peker'in genleriyle harmanlayıp Mehmet Siyahkalem tiplmeleriyle pekiştirdikten sonra dışavurumcu bir "boya canavarı"na ya da "demon"a dönüşen büyük boyutlu kompozisyonların ressamı Yavuz Tanyeli de Trabzonlu...

"Deli bal yemiş" ressamlardan bir diğeri de kabına sığmaz kişiliğiyle resimlerindeki çok renkli biçemi ustalıklı uzlaştırabilen Salih(h) Turan da...

Tekstil endüstrisinden çıkmış olduğu yolculuğu büyük bir sabrın ve dikkatli bir gözün ilmek ilmek beslediği bir yaklaşımla teknelerin ve deniz insanlarının betimine dönüştüren Mustafa Sekban da...

"Her ne var ise desende var" diyerek çizdiklerinden kendisine bir dünya oluşturan Serap Murathanoğlu Eyrenci de Trabzonlu...

Kemençenin sesine uymuş Karadenizin ritmik dalgaları benzeri heyecanlı yapısıyla uçarı bir fırçanın peşinde ve renkli bir palet eşliğinde denizi ve gökyüzünü resmeden Alaybey Karoğlu da ...

Güçlü bir desen ile boyaya hükmedebilme yetisini harmanlayarak az ama öz kompozisyonlar üreten Mustafa Orkun Müftüoğlu da Trabzonlu...

Yazının başında heykeltıraşların daha çok Akdenizden çıktığını belirtmiştim. Çanakkale Şehitleri için yapmış olduğu anıtsal kabartma (rölyef) ve yontularıyla bilinen Trabzonlu Heykeltıraş Azmi Sekban benzeri "çizgi dışı" olanlar bu kuralı bozmaz elbet...

Türk seramik sanatının büyük ustası, duayeni, on parmağından on ulu seramik pınarı çıkan Hamiye Çolakoğlu nereli? O da Trabzonlu...

Osman Akbay, Abit Güner, Necmettin Özlü, Tunç Tanışık, Osman Altıntaş, Adil Salih, Hakan Esmer, Saldıran Özmen, Evren Sel, Nevzat Atalay, Mustafa Salim Aktuğ, Raif Kalyoncu, Burcu Ayan Ergen, Hayri Ağan... ve isimlerini anımsayamadığımız daha nice ressam, heykeltıraş ve seramik sanatçısı çıkmıştır Trabzon'dan...

Hepsine ayrı ayrı selam olsun...

-III-

Yazımızı başladığımız gibi, Bedri Rahmi Eyüboğlu'dan bir alıntıyla sürdürelim:

"Anadolu'nun yüzü gülen şehrinde o güzel yapıları kuran Rumlar Ermeniler var ya, onlar da çocuklarını Avrupalara, Amerikalara yüksek öğretime göndermişler. Ama bu çocukların hepsi İstanbul'dan transit geçip soluğu gene Anadolu'da almışlar. İstanbul'u küçük gördükleri için değil, doğup büyüdükleri yerlerde mükemmel bir hayat sürdükleri için..."

"Benim babam Trabzon mebusu idi. Bir ara piyanoya karşı dayanılmaz bir sevgi duymuştum. Piyanomuz yoktu. Masanın üstüne tuşları çizer, parmak egzersizleri yapardım. Komşumuz Rum'un evinde küçük, büyük iki piyano vardı. Ve kendileri gübre üstüne çalışırlardı!..."

"Diyeceğim şudur ki dostlar, bizler memleketten bir çıktık mı bir çıkıyoruz. Peki memleketin aydın çocukları birbiri arkasından İstanbul'a, Ankara'ya yerleşirse o güzel yapıları kim kuracak? Trabzon'un Maçka ilçesinde doğmuş aydın, Maçka'ya ömrü billah uğramazsa piyanoyu Maçka'ya kim götürecektir? Kemençeye, horona can kurban ama, bütün bir ömür boyu da horon çekilmez ki."

Fazla söze ne gerek! Söylenecek en önemli sözü gene Bedri Rahmi Eyüboğlu söyledi, kanayan yaraya o parmak bastı.

Ama şu da bir gerçek; genelde sanatçılar, özelde Trabzonlu sanatçılar özverilidirler... Bu sanatçılarla "müze"de kurulur, "üniversite"de... Üstelik bağış yapıtlarıyla müzenin içini donatmaktan

da kaçınmazlar... Yeter ki Trabzon'da "müze" demeye layık mekânlar yapılsın. Trabzonlu üst düzey yöneticiler, yerel yönetimler, Trabzonlu işadamları ve koleksiyonerler bu düşünceye destek versinler, ellerini taşın altına koysunlar. Yeter ki hayal edilen müzeler kurulduktan sonra iyi ve doğru yönetilsin... Yeter ki birilerinin yaptığını diğerleri yıkmasın...

Hepimiz biliyoruz; başka Trabzon yok...

"Gitmesek de, görmesek de..." o kent bizim kentimizdir.

IV

Bir süre önce ressam dost Muzaffer Akyol telefon etti; Orhan Peker'in 1977 yılında Tıglat Sanat Galerisi'ndeki sergi açılışında, Yusuf Katipoğlu'nun da bulunduğu bir ortamda Karadenizli ressamların çokluğundan söz edilirken Orhan Peker'in "Karadeniz'e Kıyısı Olan Ülke Sanatçıları Oluşumu ya da Birliği gibi bir örgütlenmeye gidilmesi gerekir" dediğini aktardı.

Sanatçı düş kuran kişidir. Ama sanatçının büyüklüğü düş kurarken değil, düşünüyü gerçekleştirdiğinde çıkar ortaya. Müzesi olan sanatçı Süleyman Saim Tekcan'ın öncülüğünde birkaç yıl önce düş kuran Trabzonlu bazı sanatçılar, yöneticiler, bürokratlar ve iş adamları Orhan Peker'in yıllar önceki özlemine koşut bir girişim başlattılar. Amaç, Trabzon'a bir Çağdaş Sanatlar (Resim-Heykel-Seramik) Müzesi kurulmasıydı. Ne yazık ki henüz gerçekleştirilemedi.

Yolu Trabzon'dan Geçen Sanatçılar Sergisi'nin varacağı yer:

Hedeflenen şey Trabzon'da bir Trabzon Çağdaş Sanatlar Müzesi kurulmasıysa önce yapılması gereken bir dizi iş var demektir. Yapılması gerekenleri kolaylarından başlayarak sıralayalım:

-İstanbul, Ankara, Trabzon gibi Türkiye'nin önemli kentlerinde "Yolu Trabzon'dan Geçenler Sergisi"ni yinlemek, kitabını hazırlamak ve kamuoyu oluşturmak.

-Trabzon'da çalıştaylar düzenlemek ve sadece Trabzon'un değil tüm Karadenizli sanatçıların Türkiye'nin önemli kentlerinde sanatsal düzeyi yüksek, kataloglu, toplu sergilerini açmak.

-TBMM Başkanlarından Sayın Necmettin Karaduman ve Çalışma Bakanlarımızdan değerli insan Ali Rıza Uzuner başta olmak üzere KEİAP projesinde/oluşumunda emekleri geçenleri anımsayarak Karadeniz'e kıyısı olan ülke sanatçılarının katılımıyla Trabzon'da çalıştaylar düzenlemek ve hem Türkiye'de, hem de Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerde sergiler açmak.

-Açılan sergilerden ve düzenlenen çalıştaylardan kurulması hedeflenen Trabzon Çağdaş Sanatlar Müzesi için bağış nitelikli yapıtların yanında işadamlarının katkılarıyla sanatçısını iyi temsil eden ve müzedeki koleksiyona değer katabilecek yapıtlar satın almak.

-Bir yandan bu çalışmalar yürütülürken, eş zamanlı olarak Trabzon Çağdaş Sanatlar Müzesi için uygun yer ve mekân aramak. Müze için restore edilebilecek uygun bina bulunamazsa, yer temini sonrasında bir yarışma açılarak yapılacak müzeyi projelendirmek ve hayata geçirmek.

Bunca sanatçısı olan, tarihin her döneminde önemini koruyabilen Trabzon kentine bir Çağdaş Sanatlar Müzesi yakışmaz mı? Unutmayalım, "Sanat bir lüks değil bir gereksinimdir".

Mustafa Kemal Atatürk'ün özdeyişiyle bitirelim yazımızı: "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir".

Ressam-Prof. Aydın AYAN

Karadenizlinin Toplumsal Genetiği

Karadenizli olmak bir ayrıcalıktır, Trabzonlu olmak ise bundan daha büyük ve de daha başka türden bir ayrıcalıktır. Kuşkusuz konumu gereği her bölge ya da kent o insan üzerinde etkili olan; belirleyici özellikleri vardır. Hele o insan soyuyla sopyuyla yıllar boyu o bölge ya da kentte yaşamışsa/ yaşıyorsa... Ve de elbette ki bu farklı özelliklerin her biri, bir diğeriyle kıyaslanamayacak kadar kendine özgüdür. Karadenizli/Trabzonlu olmanın ayrıcalığı işte tam da bu bağlamda; bölgenin, kentin, insanın değerlerinden daha çok, kendine özgü olmak anlamını taşır.

Temel'e," Karadenizli olmasaydın ne olurdu?" diye sormuşlar; " Mahcup olurum" demiş.

Neden mi?

Dağ insanı vardır, ova insanı vardır, deniz insanı vardır ve bunların hepsi de farklı karakterdedir. Coğrafyanın insan üzerindeki etkisinin doğal sonucudur bu farklılıklar. Diğerleri bir yana, Karadeniz insanı bu etkilerin tümünün hamuruyla yoğrulmuş bir bütündür.

Bu coğrafyada kara parçası; denizin kıyıya değdiği yerden ani ve keskin bir yükselişe başlar. Böylesine diklemesine yükseliş üzerinde düz alan hemen hemen hiç yoktur. Sarp ve keskin kırılmalar, testere dişleri misali, çeşitli bükülme ve kırılmalar ve yilankavi sık aralıklı derelerinin böldüğü yemyeşil bir bitki örtüsü. Velhasıl deniziyle karasıyla tabiat burada daha baştan sarp sarmıştır. Kullanılabilir, ekilip biçilebilir, verime dönüştürülebilir alanlar son derece sınırlı; işlenmesi neredeyse imkânsız bir coğrafyadır Karadeniz. Her mevsimin hem birbiri ardı sıra ve hem de nerdeyse bir ve aynı anda yaşandığı; günü gününe uymayan bir iklim de cabası. Sadece yöre insanının değil, yolu bir kez olsun, Karadeniz'e/Trabzon'a düşeni bile deli eder, bu coğrafya, bu iklim.

Karadenizli bir şairin değişiyi, Karadeniz insanının en belirgin özelliği "dellenmek", üstelik, ezelden beri "dellenmek"tir. Ksenofon'un, M.Ö. 400'lerde kaleme aldığı *Anahosis'e (Onbinlerin Dönüşü)* bakın eğer inanmıyorsanız. Eski İran'da taht kavgalarının cüretli askerler angajmanıya bir tarafı olarak çarpışıp ta bozguna uğrayan (Batı Anadolu) Grek savaşlarının; yani on binlerin kendi yurtlarına dönmek için tuturdukları Karadeniz/Trabzon yolunda en büyük ve tek karşı koyuşu işte daha o tarihte bile dellenmiş olan Karadeniz halkından görmüş olması boşuna değildi herhalde. Dahası bu karşı koyuşla sadece halk değil bu yörenin "deli balı" da üstüne düşeni yapmış ve baldan yiyen Grek askerlerini perişan etmiştir.

Bu eşsiz yörenin çeşitli uygar insan ve uygarlıklarının geçiş kapısı olduğu daha o günlerden bellidir. (Ksenofon yazdığı için biliyoruz; daha kim bilir sırf yazılmadığı için bilmediğimiz neler var.) O geçiş kapısı ki, başta Kafkaslar yolu olmak üzere her taraftan gelen insanlar, milletler, uygarlıklar ve nice kültürler sayısız kere ve sayısız şekilde aralanmıştır. Bu aralıktan Pontuslu da geçmiştir, Fatih de ve daha başkaları da. Demek ki günümüzde "güncel" bir özellik olarak görülen bu dellenme aslında "tarihsel" bir gerçektir. Toplumsal genetiğe işlenmiş oloğanüstü bir göstergesidir Karadenizliliğin.

İşte bu yüzdendir ki; Karadeniz insanı sessiz, sakin ve ağırbaşlıdır ama dellendiğinde öfkesi sınır tanımaz (pireye kızar yorgan yakar); alçakgönüllüdür ama inanmadığında sonuna kadar inatla direnir (olmazı yoktur, daha da zorlarsanız "ben yaptım oldu" der, çıkar işin içinden) ve engin zekâ ile yaratıcılığını kendi kendisiyle dalga geçen fıkralara işleyerek gösterir.

Gerçekte bizim Karadenizliliğe yakıştırdığımız dellenmenin özünde yatan bu tarihin, toprağın ve iklimin bünyesine yüklediği; vakur bağımsızlık duygusudur. Aynı insanın gerek bireyselleşme, gerek sanatsal yaratıcılığını besleyen şey gene bu kaynaktır.

Sonuçta tarihsel ve çevresel unsurlarının; bu insanı geleceğini kazanmak uğruna zorladığı her veri ve olguyu yaşamsal mekiği bağlamında fırsatlara dönüştürme eylemi şu ya da bu şekilde sanat alanına taşındığı zaman hem Trabzonlu sanatçının ve hem de buraya yolu düşenlerin yaratıcılık çarkını döndüren zincirlerin dişlerinin işlemesiyle özdeşleşir.

Kemal İskender

HAMİT GÖRELE (1900-1980)

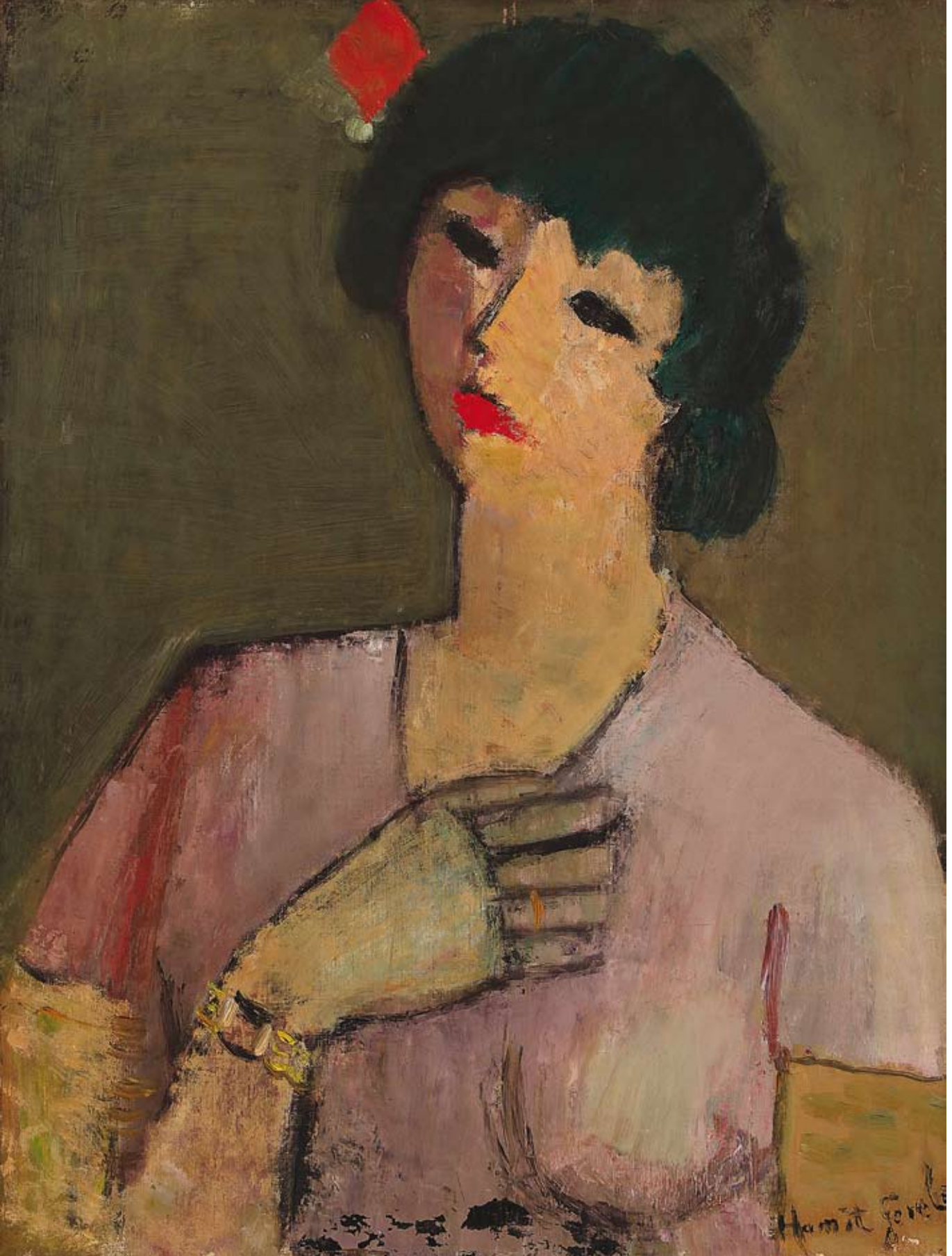
1900 yılında Görele’de doğdu. İlk ve ortaokulu Gümüşhane’de okudu. Lise öğrenimini İstanbul’da bitirdi. 1922 yılında girdiği mühendis mektebinden iki yıl sonra ayrılarak Güzel Sanatlar Akademisi’ne kaydoldu. 1928’de Akademi’den mezun olduktan sonra Hikmet Onat ve Çallı İbrahim’le çalışmaları sürdürürken yaparken Amerikan Kız Koleji’nde ve Galatasaray Lisesi’nde resim öğretmenliği yaptı. 1928 yılında Avrupa Resim Yarışması’nı ikincilikle kazanınca Milli Eğitim tarafından Fransa’ya eğitime gönderildi. Paris’teki başarılarından dolayı 1929’da Milli Eğitim’den takdirname aldı. 1930’da Montparnasse Bulvarı “Grand Galerie Moderne”de açılan karma sergide Firavunun Eşi ve Odalık adlı resimleriyle Cezanne, Matisse, Picasso, Bonnard ve Lhote gibi çağımızın dev ressamlarıyla yan yana yer aldı.

Görele, Andre Lhote atölyesinde ve Akademie Moderne’de dört yıl çalıştı. 1933’te yurda döndü. Bir yandan “Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği”nin sergilerine katılan ve başkanlığını da yapan sanatçı, diğer taraftan açtığı kişisel sergilerle çağdaş Türk resminin ilk örneklerini verdi. 1934 ila 1940 yılları arasında İstanbul, Ankara ve Anadolu’nun çeşitli illerinde (Antalya, Erzurum, Çankırı, Sivas) resim öğretmenliği yapan Görele çeşitli sergilerle sanat yaşamını sürdürdü.

Görele, her yenilikte olduğu gibi çeşitli eleştirileri de göğüslemek zorunda kaldı. Sanatçı, katıldığı yurt içi ve yurt dışı sergilerin dışında çok sayıda yazı, makale, eleştiri ve çevirilerle Türk resim sanatına modern kişiliğini kazandırmak için uzun, yorucu, dirençli ve çoğu zaman tek başına, özverili bir mücadele verdi. 1965’te Türk Çağdaş Ressamlar Derneği’nin başkanlığına getirilen sanatçı, 1967 yılında “Yılın Sanatçısı” ödülüne değer görüldü.

Hamit Görele daha sonra 1978 yılında “Devlet Onur Belgesi” verilen iki ressamdan biri oldu. Türk resim sanatının önemli yapı taşlarından biri olan Hamit Görele 6 Haziran 1980 tarihinde aramızdan ayrıldı.

Tuval üzeri yağlıboya, 60x47cm
Tonya Görele koleksiyonu

Duralit üzeri yağlıboya, 31x22cm
Tonya Görele koleksiyonu

Karton üzeri yağlıboya, 70x50cm
Tonya Görele koleksiyonu

ZEKİ KOCAMEMİ (1900-1959)

Zeki Kocamemi 1900 yılında İstanbul'da dünyaya geldi.

İlköğrenimini Fatih Hadika-i Meşfere mektebinde bitiren Kocamemi, ortaöğrenimini özel öğrenimle tamamladı. 1916 yılında Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisine girdi. Akademi'de Hikmet Onat ve İbrahim Çallı atölyelerinde çalıştı. Öğrencilik dönemi içinde 1918-1919 tarihlerinde ilk askerlik görevini yaptı ve Çallı atölyesine geri döndü. Öğrencilik yıllarında Galatasaray sergilerine katılan Kocamemi, atölyenin en başarılı öğrencilerindendi.

Zeki Kocamemi 1922 yılının aralık ayında Türk Ocağı hesabına Almanya'ya resim öğrenimine gönderildi. Hans Hoffman okuluna katıldı. 1927 yılında, Trabzon Lisesi'nde resim öğretmenlik görevine başladı. Bir yıl bu okulda öğretmenlik yaptı.

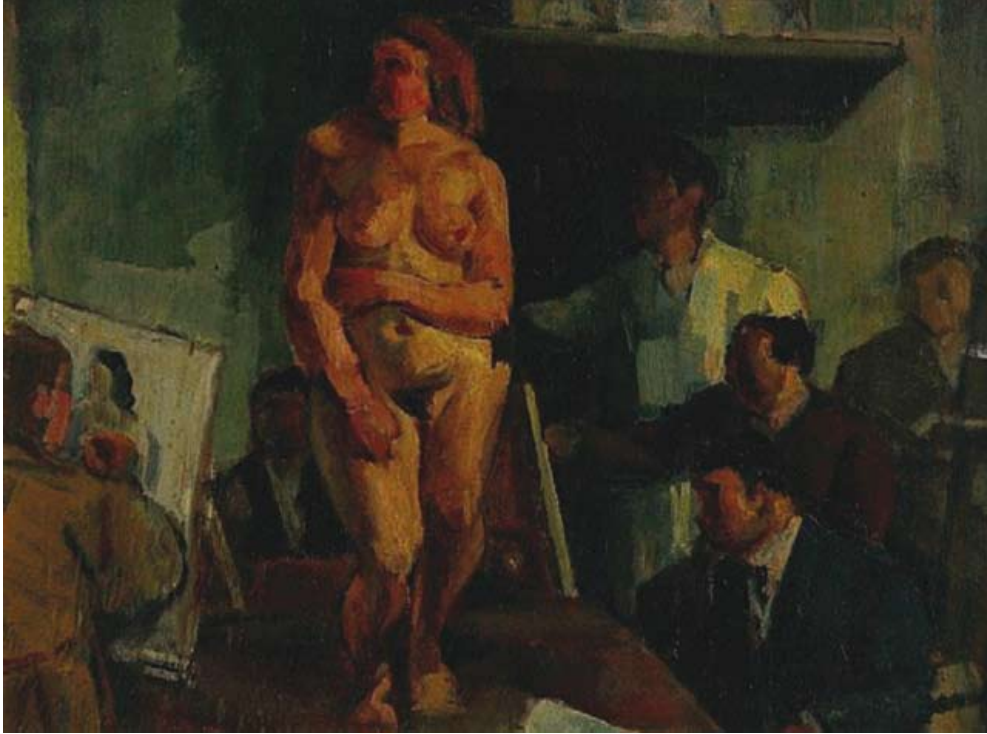
Müstakiller'in sergilerinde sanatıyla büyük bir ilgi toplayan Zeki Kocamemi, 1928 yılında Trabzon Lisesi'ndeki görevinden ayrıldı. 1930 yılında iç mimari bölümünde Prof. Günther'in yardımcılığına atandı. 1936 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Dahili Mimari ve Mobilya öğretmenliğine getirildi. Ancak Léopold Lévy'nin Akademisi'nde görev almasından sonra, 1936'da resim atölyesi öğretmenliği görevine geçti.

Devlet resim ve heykel sergilerine de katılan Kocamemi, 1939 yılında açılan ilk sergide, Atatürk'ün Cenaze Töreni adlı eseriyle birincilik ödülü aldı.

Kocamemi, Türk resmine modern sanatın soluğunu aldırarak ilk ustadır. Alman ekspresyonistlerini yakından izleyen özgün bir anlatımı bireysel yeteneğiyle birleştirerek peyzajlar, nüveler, portreler, natürmortlar üreten bir sanatçı, dönemine ışık tutan bir öncüdür.

Kocamemi'nin resim sanatımıza getirdiği yenilik, doğa kaynaklı kübizm anlayışının dışavurumcu bir yaklaşımla ele alınmasıdır. Kocamemi doğaya ilişkin görüşleri geometrik sistemlere indirgeyerek çözümlerken, öznel bir deformasyonla nesnelerin biçimsel özelliklerini irdelemektedir. 1926 yılından başlayarak peyzaj, natürmort ve figür çalışmalarında geometrik konstrüksiyonlar, geniş yüzeyli renk lekeleri ve oylumsal biçimler, özgün bir Kocamemi üslubunda bütünleşir.

Özel koleksiyon

Özel koleksiyon

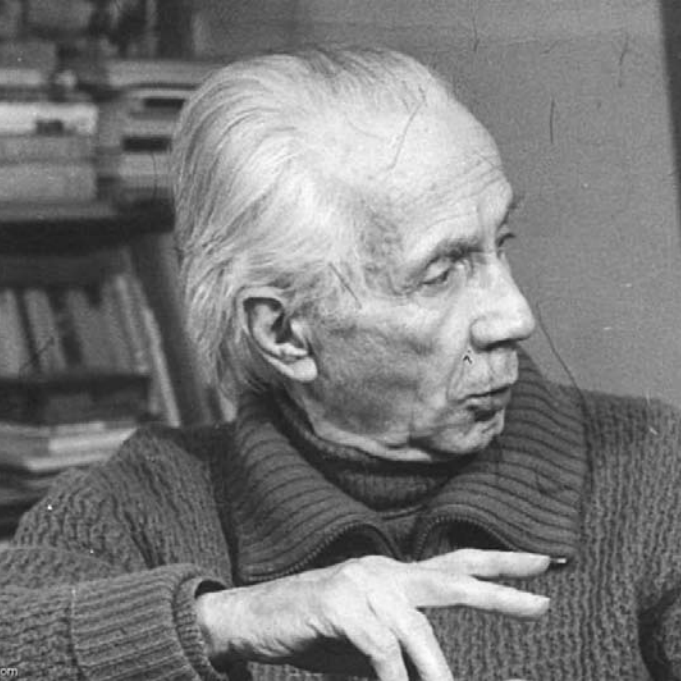
Özel koleksiyon

MAHMUT CÛDA (1904-1987)

1904 yılında, Antalya'nın Fethiye ilçesinde doğdu. Ortaöğrenimini, İstanbul'da Darüşşafaka'da yaptı. 1918 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi'ne girerek Hikmet Onat ve İbrahim Çallı atölyelerinde resim öğrenimi gördü. 1923 yılında gittiği Münih'te, Ali Çelebi ve Zeki Kocamemi'yle birlikte, Hans Hoffman atölyesine devam etti. 1925 yılında yurda döndü. Yurda döndükten sonra burs kazanarak Paris'e gitti ve burada Lucien Simon'un öğrencisi oldu.

İstanbul'a dönünce Güzel Sanatlar Akademisi'nde, Namık İsmail'in yanında yardımcı öğretmen olarak meslek hayatına atıldı. Yazılarıyla, toplumda sanat beğenisinin kökleşmesi yolunda çaba gösterdi, sanatçı haklarını savundu. Müstakiller grubuna katıldı. Akademi çevresiyle anlaşamadığı için buradaki görevinden ayrıldı. Bursa Kız Öğretmen Okulu'nda resim öğretmenliğine başladı. Oradan Kırklareli'ne geçti. 1931'de askerliğini yapmak üzere, İstanbul'a döndü. Edebiyat Fakültesi'nde kartogral olarak görev yaptı. 1939'dan başlayarak *Yeni Adam* dergisinde kapak kompozisyonları yaptı. 1942'de Türk Ressamlar ve Heykeltıraşlar Cemiyeti'nin kurulmasında öncü oldu. CHP'nin yurt gezileri programında önce Trabzon'a, 1943'te de Bitlis'e gönderildi. Türk Ressamlar ve Heykeltıraşlar Cemiyeti'nin 1943'te akademi salonlarında düzenlenen sergisi ilgi topladı. 1944'te 6. DRHS'de ikincilik ödülünü aldı. 1950'de Türk Ressamlar Derneği'ni kurdu. Derneğin İstanbul dışında karma sergilerini düzenledi. 1952'de sekiz sayı sürecek olan *Güzel Sanatlar* dergisini yayınladı. Eleştirel görüşlerini ve Akademi grubuna karşı fikirlerini içeren *Kılavuzun Böylesi* (tarihsiz) ve *Bir Bardak Yağmur Suyu İçiverin Gitsin* (1973) adlı kitapçıkları çıkardı. 1956'da serbest sanat kursları düzenledi. 1969'da Edebiyat Fakültesi'ndeki görevinden emekliye ayrıldı.

1987 yılında hayata veda etti.

Tuval üzeri yağlıboya, 89x68cm
Ahu-Can Has koleksiyonu

Tuval üzeri yağlıboya, 60x65cm

Duralit üzeri yağlıboya, 39x31cm
Ahu-Can Has koleksiyonu

BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU (1911-1975)

1911'de Trabzon'da doğdu. Babası Rahmi Bey'in görevi gereği önce Pınarbaşı'na ardından Havza'ya taşındılar. 1920 yılında, ailece Kütahya'ya göçtüler.

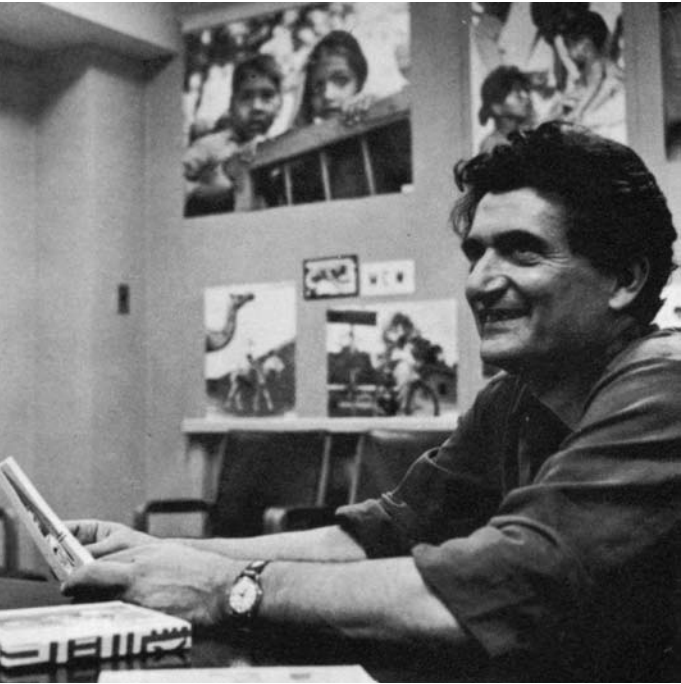
1925 yılında, babası Trabzon milletvekili oldu. Trabzon'a geri döndüler. Trabzon Lisesi'ne kaydoldu. 1927 yılında Zeki Kocamemi Trabzon Lisesi'ne resim öğretmeni olarak atandı. Bu dönemden sonra, Bedri Rahmi'de resim aşkı başladı. 1929 yılında, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'ne girdi. Nazmi Güran ve İbrahim Çallı'nın öğrencisi oldu.

1931 yılında, diplomasını almadan Paris'e gitti. Dijon ve Lyon'da Fransızca öğrenmek üzere çalıştı. Bu arada Gauguin ve El Greco gibi beğendiği ustaların resimlerini buldukları müzelerden kopya etti. Van Gogh, Gauguin, Cezanne onu mesleğine bağlayan ustalar oldu. 1932 yılında, Paris'te bir ay kadar André Lhote atölyesinde çalıştı. 1933 yılında, Londra'ya gitti. Yıl sonunda Türkiye'ye geri döndü. 1934 yılında, *Yeni Adam*'da ressam olarak çalışma başladı.

Akademi Diploma yarışmasında "Yol İnşaatı" konulu resmiyle üçüncü oldu. 27 Aralık 1934 tarihinde 30 resimle D Grubu Sergisi'ne katıldı. 1 Ocak 1935 tarihinde, ilk kişisel sergisi Bükreş'te Hasefler Galerisinde Ernestine Letoni tarafından açıldı. 1936 yılında Tekel Genel Müdürlüğü'nde vitrin düzenleyici olarak göreve başladı. Sipahi Ocağı sigarasının kapağındaki "Koşan Mızraklı Atlar" figürünü tasarladı. Güzel Sanatlar Akademisi'nin 1936 yılında diploma yarışmasında "Hamam" adlı çalışmasıyla birinci oldu.

İlk şiir kitabı *Yaradana Mektuplar* yayınlandı. 1942 yılında, CHP'nin yurt içi gezileri programı içinde Çorum'a gitti. 31 Ekim 1942 tarihinde, açılan 4. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde ikincilik ödülünü kazandı. 1943 yılında, Ortaköy Lido Yüzme Havuzu için ilk duvar resimlerini gerçekleştirdi. 1945-1947 yıllarında "Mari'nin Portresi", "Alis I", "Alis II" gibi önemli portre dizisini oluşturdu. 1946 yılında, Ankara Büyük Tiyatro'nun (operanın) girişindeki kapıların üstüne ikinci duvar çalışmasını yaptı. 1946 yılı kasım ayında UNESCO'nun Paris'te düzenlediği uluslararası sergiye gönderilen resimleri ilgi çekti. 1947 yılında, genç sanatçılardan oluşan 10'lar Grubu'nun kurulmasına öncülük etti. 1948'in ağustos ayında ikinci şiir kitabı *Karadut* yayımlandı.

1972 yılında, 33. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde birincilik ödülü aldı. 21 Eylül 1975 tarihinde yaşama veda etti.

Tuval üzeri yağlıboya, 115x145cm
Eyüboğlu ailesi koleksiyonu

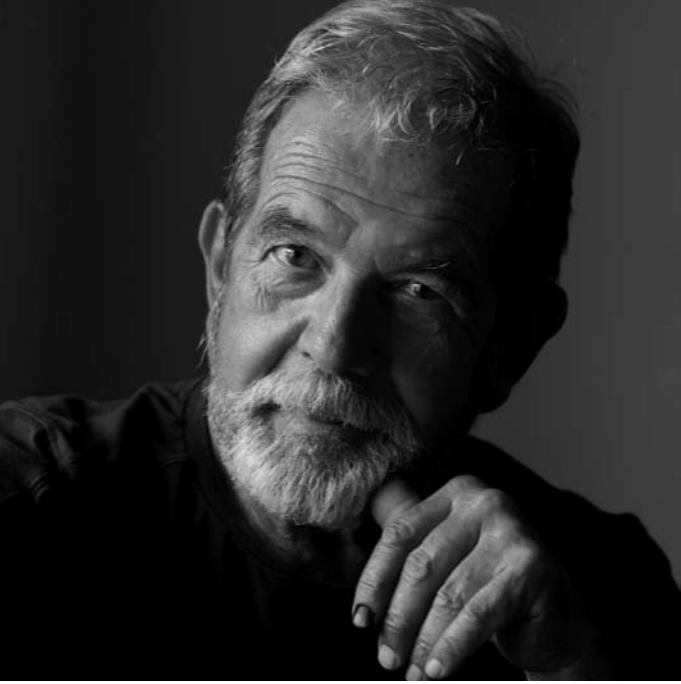

Aşap üzeri karışık teknik, 102x176cm
Roche koleksiyonu

Tuval üzeri akrilik, 100x74cm
Eyüboğlu ailesi koleksiyonu

KAYIHAN KESKİNOK

1923 yılında İzmir’de doğdu. 1930-35 yıllarında sırasıyla Gazipaşa (Uşak), Karapınar (Adana, Toroslar) ve İsmet İnönü (Adana) ilkokullarında okudu. Ortaöğrenimine 1935 yılında Adana 1. Ortaokulu’nda başladı. 1941 yılında Adana Öğretmen Okulu’nu bitirdi. 1941-42 ders yılında İğdır İkinci İlkokulu’nda öğretmenlik yaptı. 1942 yılında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü’ne girdi. 1945 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü’nden mezun oldu.

Mezuniyetinden sonra sırasıyla, Boğazlıyan (1946) ve Görele (1948-50) Ortaokullarında, Kars (1950), Trabzon (1950-60) ve Ankara Kurtuluş (1961-62) Liselerinde resim ve sanat tarihi öğretmeni olarak çalıştı. 1960 yılında Lozan Güzel Sanatlar Okulu’nda (Ecole des Beaux-Arts) “biçim grameri” alanında öğrenim gördü. 1962 yılında öğretmen olarak atandığı Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü’nde aynı alana yönelik “Form ve İnşa” dersini eğitim programına soktu. Bu eğitim kurumunda 1968 yılına kadar çalıştıktan sonra 1970 yılında TRT Artistik Hizmetler Şubesi’nde göreve başladı. Dekoratör ve müdür olarak on yıl burada çalıştıktan sonra 1980 yılında emekli oldu.

“Utkunun Kenti İzmir’de Doğdum” isimli son sergisini 2013 yılında Fırça Sanat Galerisi’nde açtı.

Tuval üzeri yağlıboya, 150x150cm

Tuval üzeri yağlıboya, 80x60cm

Tuval üzeri akrilik, 60x50cm

ORHAN PEKER (1927-1978)

1927 yılında Trabzon'da doğdu. İlkokulu doğduğu şehir olan Trabzon'da tamamlayan Peker, lise öğrenimine İstanbul'daki Avusturya Lisesi'nde devam etti. 1946-1951 yıllarında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Bedri Rahmi atölyesinde ve Fransa'da resim öğrenimi gördü. 1947 yılında arkadaşlarıyla birlikte kurduğu 10'lar Grubu'nda yer aldı. Salzburg ve Madrid'de sanatsal inceleme ve araştırmalarda bulundu. Salzburg'da kısa bir süre Oscar Kokoschka ile çalıştı. Sanat tavrını belirleyen lekeli-soyut yapılanma, biraz da bu ilişkinin bir sonucudur. Orhan Peker, fırça tuşlarıyla üretilen doku ve leke alanlarıyla imgeyi dönüştüren bir yaklaşıma sahiptir. Figüratif niteliğini kaybetmeyen soyut-dışavurumcu bir sanat tavrını giderek olgunlaştırır. Dolayısıyla sanatçının resimlerinde hayvan imgeleri ya da peyzaja atıflı vurgular hemen fark edilir. Peker, yerel nitelikleri baskın bir soyutlama iradesiyle, dış-dünyayı betimleyen ayrıcalıklı bir sanatçıdır.

Karton üzeri karışık teknik, 25x15cm
Çetin Nuhoğlu koleksiyonu

Tuval üzeri yağlıboya, 54x83cm
Bilge-Ertan Mestçi koleksiyonu

Tuval üzeri yağlıboya, 83x55cm
Bilge-Ertan Mestçi koleksiyonu

HAMIYE ÇOLAKOĞLU

1933 yılında Sürmene’de doğdu. 1959-1963’te İtalya’da dört yıl süreyle Floransa Devlet Seramik Sanat Okulu’nda Teknoloji ve Yüksek Pişirim Eğitimi aldı. Perugia Üniversitesi’nde Sanat Tarihi ve İtalyan Edebiyatı kurslarına katıldı. 1965’te yurda döndükten sonra kendi seramik atölyesini açtı. 1983’te Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü’nü kurdu. Türk sanatına kazandırdığı eserleri, özel koleksiyonu ve özel arşivinden oluşan Özel Kültür Evi’ni kurdu. Adına açılması beklenen müze için hazırlıkları devam etmektedir.

Ödülleri: Devlet Sanatçısı Ödülü (1998), Türk Silahlı Kuvvetleri Anı Şildi Beratı (Anıtkabir ve Kurtuluş Savaşı Müzesinin Gerçekleşmesinde Göstermiş Olduğu Başarılı Hizmetler Anısı Ve Nişanesi Olarak, 2002), Çağdaş Sanatlar Vakfı (ÇAĞSAV) Onur Ödülü (2004), Hacettepe Üniversitesi Hizmet Ödülü (2007) almış, Ankara International Academy Of Ceramics üyeliği (2007) yapmıştır.

OSMAN AKBAY

1935 yılında Trabzon'da doğdu. İlkokul, ortaokul ve liseyi Trabzon'da bitirdi. Kayıhan Keskinok'un öğrencisi oldu. Onun yönlendirmesiyle Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'ne girdi. Burada Refik Epikman'ın öğrencisi oldu. Trabzon, Erzurum ve Ankara'da resim-iş ve sanat tarihi öğretmeni olarak görev yaptı. Son görev yeri olan Ankara Cumhuriyet Lisesi'nden 1984 yılında emekli oldu. Öğrencilik yıllarında Devlet Resim Heykel Sergilerine katılan, ancak çalışma hayatı nedeniyle uzun yıllar kişisel sergiler açmayan sanatçı, emeklilik sonrası 1995 yılından itibaren çalışmalarını resimde yoğunlaştırarak yeniden kişisel sergiler açmaya başladı. Yurt içi ve yurt dışı, özellikle İstanbul'daki kişi ve kuruluşların özel koleksiyonlarında yapıtları yer alan sanatçı, çalışmalarını Ankara'daki atölyesinde sürdürüyor. Bugüne kadar on altı kişisel resim sergisi açan Osman Akbay, halen İzmit'te, özel atölyesinde resim çalışmalarına devam ediyor.

Tuval üzeri yağlıboya, 100x100cm

Tuval üzeri yağlıboya, 100x100cm

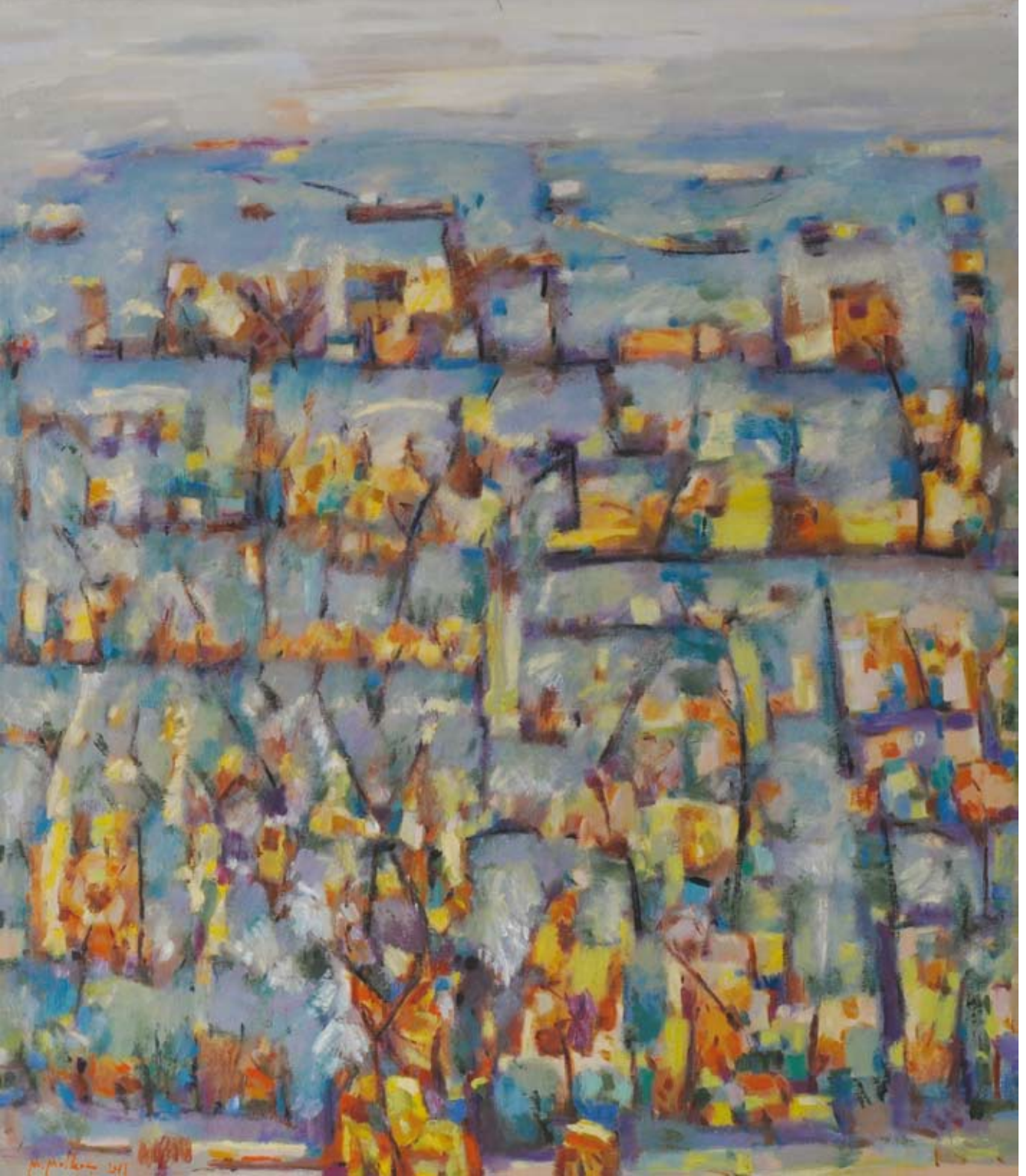

Tuval üzeri yağlıboya, 100x100cm

MUSTAFA HİKMET MALKOÇ

1937 yılında Trabzon'da doğdu. 1958'de Trabzon Öğretmen Okulu'ndan mezun oldu. 1959'da Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'ne birincilikle girdi. 1962'de buradan mezun oldu ve Kastamonu Gököy Öğretmen Okulu'nda görev yaptı. 1964'te Trabzon Öğretmen Okulu'na resim-iş öğretmeni olarak tayin oldu. 1965'te devlet tarafından Almanya'ya eğitim için gönderilmek üzere seçildi. Ancak ailevi nedenlerden dolayı gidemedi. 1978'de Öğretmen Okulu'nun kapatılmasıyla istek dışı tayin edildi. İstifa etti. 1981'de Trabzon Devlet Güzel Sanatlar Galerisi Müdürü olarak görev aldı. 1996'da emekli oldu. Resim çalışmalarını aralıksız sürdürdü. Yirmi kişisel resim sergisi, üç desen sergisi açtı. 1992 yılında K.T.Ü Fatih Eğitim Fakültesi Resim-İş bölümünde lisansını tamamladı. Trabzon Sanatçıları sergisini geleneksel hale getirdi ve aralıksız olarak katıldı. Halen çalışmalarını Trabzon'da kendi atölyesinde sürdürmektedir.

Tuval üzeri yağlıboya, 116x101cm

Tuval üzeri yağlıboya, 101x116cm

Tuval üzeri yağlıboya, 101x116cm

MUSTAFA AYAZ

Mustafa Ayaz, 1938 yılında Trabzon'da doğdu. 1953'te, Çaykara Merkez İlkokulu'nu bitirdi ve aynı sene Pulur İlköğretmen Okulu'na yatılı öğrenci olarak girdi. 1956 yılında, Çapa İlköğretmen Okulu resim seminerine sınavla çağrıldı. 1963'te, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'ndeki öğrenimini tamamladı ve 1966'da sınavı kazanarak, Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde asistan oldu. 1971 yılında, "Arkaik, Klasik ve Barok Üslupları" konulu asistanlık tezini vererek, bu bölüme resim öğretmeni olarak atandı. 1973-1976 yıllarında, Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi'nde ek görev yaptı. 1985'te Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü'ne öğretim görevlisi olarak atandı ve 1986'da kendi isteğiyle bu fakülteden emekli oldu. 1987 yılında profesör olan Mustafa Ayaz, aynı yıl Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ne öğretim üyesi olarak atandı. 1988 yılı başında bu görevinden de ayrılan sanatçı, serbest çalışmakta ve Ankara'da yaşamaktadır.

Yurt içinde altmış aşkın kişisel sergi açan, on dokuz ödül kazanan, Hindistan, Kuveyt, Mısır, Romanya, Bulgaristan, Polonya, Belçika, Fransa, ABD, İngiltere, Cezayir ve Almanya gibi pek çok ülkede karma sergi ve bienallere katılan sanatçının, 400'den fazla yapıtı yabancı ülke koleksiyonlarında, 4 bine yakını da yerli koleksiyonlarda bulunmaktadır. Sanatçı, Mustafa Ayaz Müzesi ve Plastik Sanatlar Merkezi Vakfı adı altında, tamamen kendi olanakları ve birikimlerini kullanarak bir müze yaptırmıştır. 5000 m² kullanım alanı olan müzenin, sanatçının değişik dönemlerine ait eserlerinin sergilendiği katları dışında, galerileri, resim atölyeleri, kütüphanesi, hediyelik eşya bölümü ve kafesi bulunmaktadır.

Tuval üzeri yağlıboya, 185x220cm

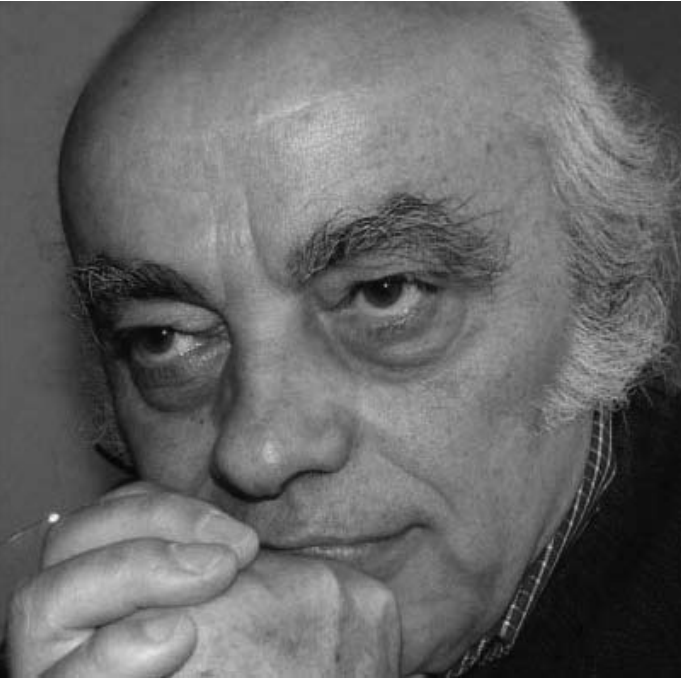

Tuval üzeri yağlıboya, 185x185cm

Tuval üzeri yağlıboya, 185x185cm

ALİ CANDAŞ

1940 Trabzon Beşikdüzü Bayırmahalle Köyü'nde dünyaya geldi. Babasının görevi nedeniyle ilkokulu Erzurum Gazi İlkokulu'nda bitirdi. 1952 yılında Erzurum Pulur Köy Enstitüsü'ne sınavla girdi. 1956 yılında İstanbul Çapa Öğretmen Okulu'nda resim semineri öğrencisi oldu. 1959 yılında bu okulu bitirerek ilkokul öğretmeni olarak İstanbul Çatalca Bahşayış Köyü'nde öğretmenliğe atandı. Aynı yıl Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nü ikincilikle kazandı. 1962 yılında resim-iş öğretmeni olarak kurayla Urfa Kız Öğretmen Okulu'na gitti. 1965'te Trabzon Karma Ortaokulu'na nakli çıktı. İşini çok sevdiği için bu okulda fazla kalamadan, altı ay sonra Ordu Perşembe Öğretmen Okulu Resim-İş öğretmenliğine geçiş yaptı. 1971 yılında ilk kişisel sergisini bu şehirde açtı. 1973 yılının kasım ayında sanat duygularının alevlendiği İstanbul Çapa Öğretmen Okulu resim öğretmenliğine atandı. Bu okulda beş yıl çalıştıktan sonra 1978 yılında İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü'ne geçti.

1980'de Atatürk Yüksek Öğretmen Okulu olarak yeniden şekillenen, Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü adını alan kurumda 1990'da doçent, 2000'de profesör oldu. Ali Candaş 28 yıl değişik dallarda öğretim üyeliği yaptıktan sonra 2006 yılında kendi isteğiyle emekli oldu.

Ali Candaş işini çok seven bir sanat eğitimcisi olarak 20 yıl gibi uzun bir zaman dilimini öğrencilerine ayırdı. 1982'de sanatı için çalışmaya başladı. 180 civarında karma ve grup sergilerine katılırken 60'ın üzerinde kişisel sergi açtı.

Tuval üzeri yağlıboya, 150x150cm

Tuval üzeri yağlıboya, 150x150cm

Tuval üzeri yağlıboya, 150x150cm

BURHAN UYGUR (1940-1992)

1940'ta Giresun'da doğdu. İlk ve Ortaokulu Tirebolu'da, lise öğrenimini Trabzon'da tamamladı. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (Mimar Sinan Üniversitesi) Resim Bölümü'nde önce Nurullah Berk'le çalıştı; daha sonra Bedri Rahmi Eyüboğlu atölyesinden lisans diploması aldı. 1970 Avusturya hükümetinin bursuyla Salzburg Yaz Akademisi'nde ressam Corneille'le çalışmalarını sürdürdü. 1982'de Çamlıca Sanat Evi'nde özgün baskı çalışmaları yaptı.

1966 Beyoğlu Şehir Galerisi'yle başlayarak, yurt içinde yirmiye yakın sergi açtı. Taksim Galerisi'nde düzenlediği "Hiçlik Üzerine Kurulan Boş Hayaller" sergisiyle dikkat çekti. 1974'te Ankara'da Devlet Galerisi'nde "Günler Ne İşe Yarar" adlı sergisinde çok büyük ilgi topladı. 1980'de Amsterdam'da bir sokak sergisi ve Almanya Stuttgart'ta iki sergi açtı.

Sedat Simavi Vakfı Görsel Sanatlar Ödülü (1978), İzmir Ticaret Odası Resim Yarışması Birincilik Ödülü (1982), Resim ve Heykel Müzeleri Derneği Günümüz Sanatçıları 3. Açık hava Sergisi Resim dalı Başarı Ödülü (1982), Resim ve Heykel Müzeleri Derneği Günümüz Sanatçıları 6. Açık hava Sergisi Mansiyon Ödülü (1985) aldı.

Burhan Uygur 1992'de İstanbul'da hayata veda etti.

Karton üzeri karışık teknik, 24,5x11,5cm
Çetin Nuhoğlu koleksiyonu

Elek baskı, 100x70cm
Imoga koleksiyonu

Elek baskı, 100x70cm
Imoga koleksiyonu

SÜLEYMAN SAİM TEKCAN

1940'ta Trabzon'da doğdu. 1960-61'de Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nden mezun oldu. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (Mimar Sinan Üniversitesi) Resim Bölümü'nden lisans diploması aldı. Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde sanatta yeterlilik eğitimini tamamladı. 1964-65 Işık Lisesi'nde müdür yardımcılığı yaptı. 1968-75'te Atatürk Eğitim Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1970-71'de Almanya'da baskı eğitimi üzerine araştırmalarda bulundu. 1975'te Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim kadrosuna girdi. 1985'te profesör oldu ve aynı yıl Grafik Sanat Dalı'nda başkanlığa atandı. 1987'de Yugoslavya'da Sarajevo Sanat Akademisi'nde iki aylık özgün baskı semineri; 1991'de Bilkent Üniversitesi'nde özgün baskı semineri gibi çalışmalar yaptı. 1991'de Almanya'da, Bonn'da "Türk Grafik Sanatı'nda 12 Sanatçı" ve "Çağdaş Türk Resmi'nden Bir Kesit" başlıklı iki ayrı konferans verdi. 1994-95'te Mimar Sinan Üniversitesi'nde dekanlık görevini, Grafik Bölümü başkanlığıyla beraber yürüttü. 1996'da Büyükdada'da eğitime başlayan Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ni kurdu ve ilk eğitim yılı süresince dekanlık görevini yürüttü. 2006 IMOGA-İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi Kurucu Yönetim Kurulu Başkanlığı; 2007 Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Kurucu Dekanlığı; 2008 1.Uluslararası Özgün Baskıresim Bienali Jüri Üyeliği yaptı. Birçok karma sergi ve altmışa yakın kişisel sergi açtı.

Kurduğu atölyeler: İstanbul Atatürk Eğitim Fakültesi Gravür, Litografi, Serigrafi Atölyeleri; İstanbul Teknik Üniversitesi Gravür, Serigrafi Atölyeleri; İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Gravür, Serigrafi Atölyeleri; Çamlıca Sanat Evi ve IMOGA, İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi Artess Özgün Baskı Atölyesi, Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Özgün Baskı Atölyeleri.

Ödülleri: Resim ve Heykel Müzeleri Derneği Günümüz Sanatçıları Baskı Ödülü (1982), Viking Kâğıt Sanayi Baskı Resim Yarışması Başarı Ödülü (1985), Bangladesh Asya Bienali Özgün Baskı Dalında Büyük Ödülü (1986), Türkiye Asya-Avrupa Bienali Özgün Baskı dalında Başbakanlık Dostluk ve Barış Ödülü Gümüş Madalya (1986), 49. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Özgün Baskı Dalında Büyük Ödülü (1988), İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Kurucu Ödülü (1989), Devlet Resim Sergisi Özgün Baskı Dalında İkincilik Ödülü (1992), Sanat Kurumu Yılın Sanatçısı Ödülü (1993), Asya Ödülü, Marmara Üniversitesi; IMOGA kuruluşu nedeniyle (2006), İstanbul Rotary Kulübü. 2005-2006 Meslek Ödülü (2006), Königswinter şehri Sanatçısı Ünvanı (2007), Çağdaş Sanatlar Vakfı IMOGA Kurum Ödülü (2009), Altamira Sanat Dergisi, Sanata ve Sanat Eğitimine Katkı Ödülü (2010), Egeart Onur Sanatçısı Ödülü (2011), 1. Uluslararası Akdeniz Art Onur Sanatçısı Ödülü (2011).

Tuval üzeri yağlıboya, 185x135cm

Tuval üzeri yağlıboya, 180x200cm

Tuval üzeri yağlıboya, 180x200cm

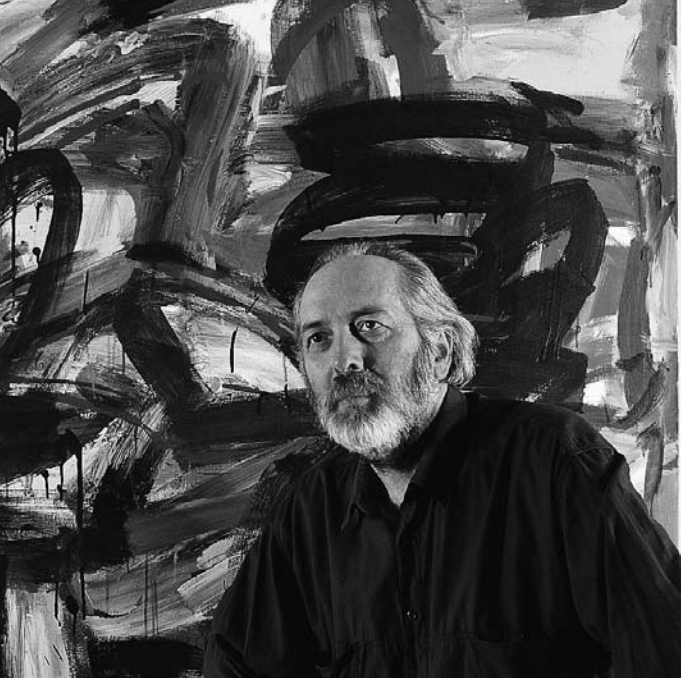
ASIM İŞLER (1941-2007)

1941 yılında Tirebolu'da dünyaya geldi.

1966 yılında Cemal Tollu, Neşet Günal, Sabri Berkel gibi hocalarla çalışarak İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitiren İşler, 1970-74 yıllarında Devlet Avrupa konkurunu kazanarak resimeğitimi için Paris'e gitti. Paris Güzel Sanatlar Akademisi'nde boya, resim, gravür ve litografi atölyelerinde, önemli usta gravürcü S. W. Hayter ile Atelier 17'de gravür çalıştı ve bu sanatın tüm derinliklerini öğrendi. 1974'te Paris'ten dönünce İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi)'nde başladığı görevine 2003 yılına kadar devam eden İşler'in sanatının ilk dönemini 60'lı ve 70'li yıllarda yaptığı realist, sosyo politik gerçekliği yansıtan figüratif eserleri oluşturmaktadır. Sanatçı, Salon des Realités Nouvelles, Paris (1974); Salon de Jeune Peinture, (1974); Musée Art Moderne/Paris, 33. Salon de Montrouge, (1988); Galeri Montenay/Paris, De Bonnard a Bazeltz, (1993); Bibliotheque Nationale de Paris, v.b yurt dışında pek çok sergide Türkiye'yi temsil etmiştir.

1987-1992 yıllarında Fransız hükümetinin davetiyle, çeşitli defalar Fransa'da bulunan İşler, 1989-90 yıllarında Paris Güzel Sanatlar Yüksekokulu ENSBA'da, 1991 yılında da Paris Dekoratif Sanatlar Ulusal Yüksekokulu ENSAD ile eğitsel ve sanatsal ilişkiler çerçevesinde, karşılıklı öğretim üyesi-sanatçı-sergi değişimi gerçekleştirmiş, yine bu dönemde Sorbonne Üniversitesi Plastik Sanatlar Fakültesi Gravür Atölyesi'nde de profesör olarak dersler vermiştir.

Çağdaş resimde evrensel anlayışta ve soyut ekspresyonist eğilimde yapıtlar ortaya koyan İşler, 2003 yılında AKM Büyük Salon'da "Üç Şehir, Resim ve Ben" başlıklı retrospektif resim sergisini gerçekleştirmiştir. 2007 yılında vefatına kadar, yurt içi ve yurt dışında 35 kişisel sergi, 150'nin üzerinde karma sergi, bienal, trienal ve fuar etkinliğine katılmış olan İşler'in yurt içi ve yurt dışında pek çok özel kurum, müze ve önemli kişisel koleksiyonlarda yapıtları yer almaktadır. 1975 yılında Görsel Sanatlar Derneği'nin kurucu üyesi olup yönetiminde yer almakla birlikte, 1986 yılında çalışmalarına başlayan Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği'nin de kuruluşunda bulunmuş olan İşler, aynı zamanda SOTHEBYS'in 1996 yılında Londra'da düzenlediği Türk resim müzayedesine katılan ilk sanatçılarımızdandır.

Karton üzeri yağlıboya ve pastel, 85x50cm

Tuvale marufle karton üzeri akrilik, 70x100cm

Karton üzeri akrilik, 70x100cm

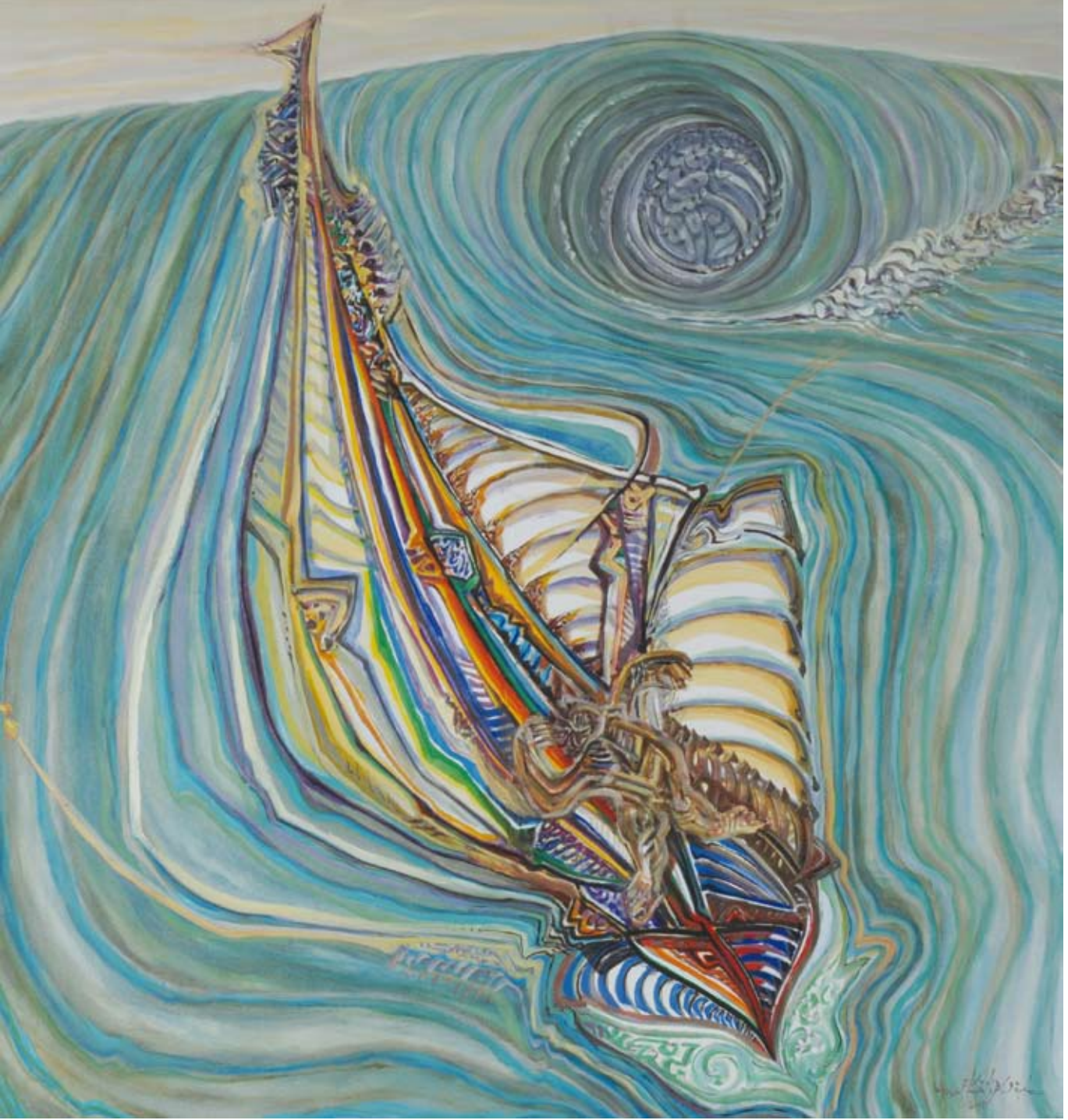

YUSUF KATIPOĞLU

1941 yılında Trabzon'da doğdu. Ortaöğrenimini burada tamamladı. 1968'de İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Resim Bölümü'nden mezun oldu. Akademi'nin Avrupa Burs Sınavı ilk sergisi oldu, (1971). Trabzon'da resim öğretmenliği yaptı, (1971-1980). 1975'te Trabzon Güzel Sanatlar Galerisi'ni kurdu ve yöneticiliğini üstlendi. Çeşitli yurt içi ve yurt dışı sergilere katıldı. Elli'den fazla kişisel sergi açtı.

1980 yılından bu yana Kuzguncuk'ta yaşıyor ve çalışmaya devam ediyor.

Tuval üzeri yağlıboya, 133x124cm

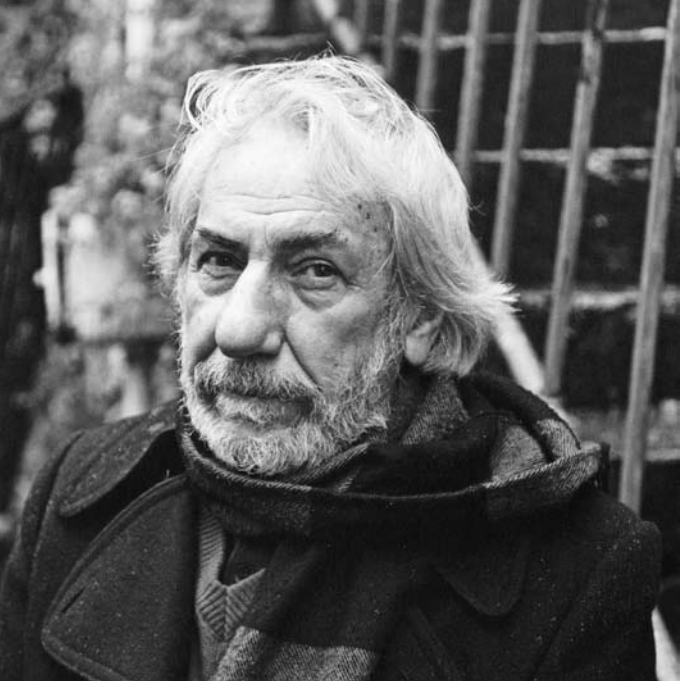

Tuval üzeri yağlıboya, 124x124cm

Tuval üzeri yağlıboya, 86x75cm

ALAETTİN AKSOY

1942 yılında Trabzon'da doğdu. 1963-1968 yıllarında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Bedri Rahmi atölyesinde resim eğitimi aldı. Henüz Akademi'de öğrenciyken eserleri, Genç Sanatçılar Bienali kapsamında, Paris Modern Sanatlar Müzesi'nde sergilendi. Mezuniyetini takip eden yıl, İstanbul'da Alman Kültür Merkezi'nde ilk kişisel sergisini açtı, (1969). 1972'de devlet bursuyla Fransa'ya gitti. Paris'de geçirdiği beş yıl boyunca Fransa'nın çeşitli merkezlerinde düzenlenen karma sergilere katıldı; ayrıca 1975 yılında, Aksoy'un taş baskıları Fransız sanatından seçme örneklerle birlikte Seul'da sergilendi. 1977'de Türkiye'ye dönerek Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğretim üyesi oldu. Akademi'deki görevini bugün de sürdüren Alaettin Aksoy, aynı zamanda İstanbul'daki atölyesinde tualleri ve taşbaskıları üzerinde çalışmaya devam ediyor.

Ödülleri: Yılın Genç Sanatçısı Ödülü (1976), Yılın Genç Sanatçıları, Grafik Dalı İkincilik Ödülü (1976), Durmuş Yaşar ve Oğulları Sergisi, 25. Yıl Özel Ödülü (1979), 14. Durmuş Yaşar ve Oğullar Sergisi Başarı Ödülü (1980).

Tuval üzeri yağlıboya, 130x162cm
Elgiz koleksiyonu

Litografi, 50x65cm